પારસમણી

ભજનસંગ્રહ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

બુકસેલર લલ્લુભાઈ અમુલખદાસ

માણેકચોક—અમદાવાદ.

અમદાવાદ [illegible] નવીનાળાના [illegible] ૧ [illegible]

[illegible] છાપખાનામાં [illegible] છાપ્યું.

આવૃત્તિ ૧ લી. સને ૧૯૧૮ પ્રત ૪૦૦૦

કીંમત ૦-૬-૦.

પારસમણી
ભજન સંગ્રહ.

સંતો અમે વહેવારીઆ શ્રી રામનામનારે. (ટેક)
વેપારી આવે છે બધા ગામ ગામનારે—સંતો૦
અમારૂં વસાણું સંતો, સૌકોને ભાવે. (૨)
અઢારે વરણ જેને વહોરવાને આવે—સંતો૦
લાખ કરોડ લેખાં નહી, ને પાર વિનાની પુંજી, (૨)
વ્હોરવું હોય તો વ્હોરી લેજો, કસ્તુરી છે સોંઘી—સંતો૦
આવરોને ખાતાવહીમાં લક્ષ્મીવરનું નામ,
ચીઠીમાં ચત્રુભુજ લખીયા, નરસૈયાનું કામ—સંતો૦

૨

છે ઘેર હરીજન હરીરશ ગાય, તેતોનીત્યગંગામાંનાય(૨)
અડસઠ તીરથ ગુરૂને આંગણે, (૨) દુર ગયે શું થાય—જે

૨

ધ્રુવ નાહ્યા પ્રલ્હાદ નાહયા, હેતે નાહ્યા હનુમાન. (૨)
પ્રીત કરી પરીક્ષત નાહ્યા, (૨) જોગી શુકદેવ ગાય—જો
સહુ સંત મળી ધારણ બાંધ્યું, જ્ઞાન ગંગા તોલાય(૨)
જળપત તીરથજોડેમળ્યા(૨)તેમાંસર્વ સાધન મળી જાય.
ભલેમળ્યામેહેતાનરસિંહનાસ્વામી,હેતેહરીનાગુણજાય
જ્ઞાનગંગાનો મહિમામોટો, મુખે કહ્યો નવ જાય જો૦(૨)

૩

હરીનો મારગ છે શુરાનો નહી કાયરનું કામ જોને;
પરથમ પહેલું મુસ્તક મુકી, વળતી લેવું નામ જોને,
સુત, વિત્ત દારા શીશ સમરપે, તે પામે રસ પાવજોને,
સિંધુ મધ્યે મોતી લેવા માંહિ પડયા મરજીવા જોને.
મરણ આગમ તે ભરે મુઠી, દીલની દુગ્ધા વામે જોને,
તીરે ઉભો જુવે તમાસો, તે કોડી નવ પામે જોને.
પ્રેમ પંથ પાકવની જવાળા, ભાળી પાછા ભાગે જોને,
માંહી પડયા તે મહાસુખ માણે, દેખનારા દાઝે જોને.
માથા સાટે મોંઘી વસ્તુ સાંપડવી નહીં સ્હેલ જોને,
માહાપદ પામ્યા તે મરજીવા, મુકી મનનો મેલ જોને,

રામ અમલમાં રાતા માતા, પુરા પ્રેમી જન જેને;
પ્રીતમના સ્વામીની લીલા, નીરખે રજની દિન જેને.

૪

હરીને ભજતા હજુ કોઇની લાજ, જતાં નથી જાણીરે;
જેને સુરતી શામળીયા સાથ, વદે વેદ વાણીરે. (ટેક)
વહાલે ઉગાર્યો પ્રલ્હાદ, હિરણ્યકશ્યપુ માર્યોરે.
વિભીષણને આપ્યું રાજ્ય, રાવણ સંહાર્યોરે.—હર ૧
વહાલે નરસિંહ મહેતાને હાર, હાથો હાથ આપ્યોરે
ધ્રુવને આપ્યું અવિચળ રાજ, પોતાનો કરી થાપ્યોરે.૨
વહાલે મીરાં તે બાઇનાં ઝેર હળાહળ પીધાંરે,
પંચાળીનાં પુર્યાં ચીર, પાંડવ કામ કીધાંરે—હ૦ ૩
આવો હરિ ભજવાનો લ્હાવો, ભજન કોઇ કરશેરે, ૩
કર જોડી કહે પ્રેમલદાસ, ભકતોનાં દુઃખ હરશેરે–હ૦૪

૫

તારા મનમાં જાણે જે મરવું નથીરે,
એવો નિશ્ચય કર્યો નીરધાર;
તેમાં ભુલી ગયો ભગવાનનેરે. ટેક.

ધન દોલત નારીને ઘણા દીકરારે,
ખેતીવાડી ઘોડાને દરબાર. તેમાં૦ ૧
મેડી મંદિર ઝરૂખાંને માળિયાંરે,
સુખદાયત સુંદર સેજ. તેમાં૦ ૨
ગાદિ તકીયાને ગાલ મશુરીયારે,
અતિ આડ કરે છે એજ. તેમાં૦ ૩
નીચી ખાંધ કરીને નમતો નથીરે,
એવું સાધુ સંગાથે અભિમાન. તેમાં૦ ૪
વનમાળી મોહનજીની મુરતિરે,
તેની સાથે ન લાગે તાન. તેમાં૦ ૫
પાપ અનેક જન્મનાં આવી મળ્યાંરે;
તારી મતિ મલિન થઇ મંદ. તેમાં૦ ૬
દેવાનંદના વહાલાને વિસરી ગયોરે,
તારે પડયો ગળે જેમ ફંડ. તેમાં૦ ૭

૬

તારા માથે નગારાં વાગે મોતનારે,
નથી એક ઘડીનો નીરધાર;

તોય જાણ્યા નહીં જગદિશનેરે. ટેક.
મોટા મેલીને રાજ મરી ગયારે,
જોને જાત ન લાગી વાર. તોય૦ ૧
તારૂં જોબન ગયું જખ મારતું રે,
માથે કાળા મટી ગયા કેશ. તોય૦ ૨
તતકાળે લેવાને જમ આવીયારે;
તેનો ભાળી ભયંકર વેશ. તોય૦ ૩
રોમ કોટિ વીંછુ તણી વેદનારે;
દુઃખ પામ્યો તું દૈવના ચોર. તોય૦ ૪
સગાં સ્વારથી મળ્યાં સૌ લુંટવારે;
તેનું જરાએ ન ચાલે જોર. તોય૦ ૫
જીભ ટુંકી પડીને તુટી નાડીયોરે,
થયું દેહ તજ્યાનું તત્કાળ. તોય૦ ૬
દેવાનંદ કહે નવ જાણ્યા નાથનેરે,
મળ્યો મનુષ્ય દેહ વિશાળ. તોય૦ ૭

૭

સુખ છે તમારા શરણમાં–હો શામળીયાજી,
એ મારા ગુરૂએ કહ્યું કરણમાં–હો શામળીયાજી (ટેક)

જપ તપ તીરથ ચારે પદારથ હોવાલા,
એ મારા ગુરૂજીના ચરણમાં-હો શામળીયાજી-સુખ.
પ્રેમે કરીને મારે મંદીર પધારો વહાલા,
ન જોશો જાત કુળ વરણમાં-હો શામળીયાજી-સુખ.
બાઇ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ વહાલા ૨)
આડે આવજો મારા મરણમાં હો શામળીયાજી-સુખ.

૮

સુખ દુઃખ મનમાં ન આણીયે, ઘટ સાથેરે ઘડીયાં,
ટાળ્યાં તે કોઇના નવ ટળે, રઘુનાથના જડીયાં-સુખ.
નળ રાજા સરખો નર નહીં, જેને દમયંતી રાણી,
અરધેવસ્ત્રે વનમાં ભમ્યાં,ન મલ્યું અન્નને પાણી-સુખ.
પાંચ પાંડવ સરખા બાંધવા, જેની દ્રૌપદી રાણી;
બાર વરસ વન ભોગવ્યાં નયણે નીંદ્રા ન આણી-સુખ
સીતા સરખી સતી નહી, જેના રામજી સ્વામી;
રાવણ તેને હરી ગયો, સતી મહા દુઃખ પામી-સુખ
રાવણ સરખો રાજીયો, જેની મંદોદરી રાણી;
દશ મસ્તક છેદાઇ ગયાં, બધી લંકા લુંટાણી-સુખ

७

હરીશ્ચંદ્રરાય સતવાદીઓ, તારા લોચના રાણી;
તેને વિપત્તિ બહુ પડી, ભર્યાં નીચ ઘેર પાણી-સુખ
સર્વ દેવને જ્યારે ભીડ પડી, સમર્યા અંતરજામી;
ભાવટ ભાગી ભુધરે, મહેતા નરસઇનો સ્વામી-સુખ.

૯

હરિજન થઇને, હાણુવરધ સુખદુઃખ મનમાં ન ધરીએ,
ટાળ્યાં નહીં જ ટળે, ઘટ સાથે ઘડીયાં હીંમત નવહારીયે
જુઓ કદરજ મહા દુઃખીયા કહાવ્યારે,
કદી સુખ દુખ મનમાં ન લાવ્યારે,
તોએ મોહનના મનમાં ભાવ્યારે—હરિજન.
જુઓ પાંડવ પ્રભુજીને અતિ પ્યારારે,
પલ એક ઘડી નવ રહે ન્યારારે,
તોય વન ભટકયા સંગ લઇ દારારે—હરિજન.
વાસુદેવ દેવકીજી બેઉ બંધન રહ્યાંરે,
બહુ કાળના બંધન દુર થયાંરે,
પ્રભુ પુત્ર થયાને દુખ દુર ગયાંરે—હરિજન.
એવું સમજીને હરખને શોક તજીયેરે;

એક તાર મન થઇ પ્રભુને ભજીયેરે,
કહે મુકતાનંદ હરિને ભજીયેરે—હરિજન.

૧૦

પ્રભુએ ધાર્યું હોય તે થાય,
ડહાપણ કોઇનું કામ ન આવે,
કરોને કોટી ઉપાય—હાંરે હાંરે કરોને પ્રભુ.
ભીમ, અરજુન, સહેદેવ, નિકુળ,
પાંચમા ધર્મ કહેવાય;
એ પાંચેનાં દેખતાંજીરે,
સતી કેમ તે લુંટાય—પ્રભુ.
રામ જેવા સત પુરૂષ કહીએ,
ને તે પણ વનમાં જાય.
સતી સીતાને કલંક ચઢાવ્યો.
તો રાવણ શીર રોળાય—પ્રભુ.

૧૧

જીવતું શીદને ચીંતા કરે, કૃષ્ણને કરવું હોય તે કરે. (ટેક)
તું અંતર ઉદ્વેગ કરે, તેથી કારજ શું સરે;

ધણીનો ધાર્યો મનસુબો હરબ્રહ્માથી નવ ફરે—કૃષ્ણ૦
દોરી સર્વની એના હાથમાં ભરાવ્યું ડગલું ભરે;
જેવો જંત્ર વગાડે જંત્રી, તેવો સ્વર નીસરે—કૃષ્ણ૦
જેવું જેટલું જે જેમ કાળે, તે તેને કર ઠરે;
તેમાં ફેર પડે નહિ કોઇથી, શીદ કુટાઇને મરે—કૃષ્ણ૦
તારૂં ધાર્યું થાય એટલું, હરી ઇચ્છા અનુસરે;
સદાકાળએરીતનભેનહી,શીદ હું પણ મનમાંધરે—કૃષ્ણ૦
થવાનું તે અણચીંતવ્યું થાશે, ઉપનિષદ ઓચરે;
રાખ ભરોંસો રાધાવરનો, દયા તું શીદને ડરે—કૃષ્ણ૦

૧૨

સર્વ તજીને ભજીયે શ્રી ગોવિંદને,
જે નારાયણ નોધારાનો આધારજો;
ભાંગે સંકટ કુડાંરે સંસારનાં.
જેમ નામે ઉતરીયે ભવપાર જો—સર્વ૦
અપર માને વચને ધરૂવજી વન ગયા,
નારદજીએ દીધો છે ઉપદેશ જો;
જ્ઞાન ભક્તિ વૈરાગ્ય તે મનમાં આણીયાં.

પ્રભુ ભજ્યાં કાંઇ ત્યાં જઇ બાળે વેશજો—સર્વ.
દૈત્ય પુત્ર પ્રલ્હાદજી આગે થયા,
લાગ્યો છે કાંઇ પિતા પુત્રનો વાદજો;
સ્તંભ થકી પ્રગટ્યારે નરસિંહ રૂપ ધરી,
શ્રી મહાપ્રભુજીએ દીધો તેને સાદજો—સર્વ.
લાખાગ્રહમાં પાંડવોને આવી મળ્યા,
ભકતજનોને દીધી છે ઘણી ધીરજો;
સમરણ પહેલાં આવ્યાછોરે તમે સદા,
ભકતજન ઉગાર્યા પાંચે વરજો—સર્વ.
સુદામાનું દારીદ્રપણું તો જાણીયું,
મુષ્ટિલ તાંદુલ આરોગ્યા મહારાજજો;
દાસ દયાના પ્રભુજીએ કરૂણા કરી,
ભકતજનનાં કીધાં કોટીક કાજજો.—સર્વ.

૧૩

ધન્ય જેણે હરિગુણ ગાયા—સંસારીયામાં. ધન્ય.
બીજા સા જાણજો ભવાયા—સંસારીયામાં. ધન્ય.
હાથી ઘોડાને સુખપાલ બેઠે શું થયું. (૨)

શું થયું મેળવી માયા—સંસારીયામાં ધન્ય.
કંઠ સાહીને જમ કાઢશે પલમાં,
દુર રહેશે સુતવિત્ત જાયા—સંસારીયામાંધન્ય.
દયા પ્રીતમ ભજો નંદના કુંવરને, (૨)
સફળ થાશે તારી કાયા—સંસારીયામાં ધન્ય.

૧૪

વહાલો પ્રેમને વશ થયા રાજીરે,
એમાં શું કરે પંડીતને કાજીરે. વહાલો.
કરમાબાઇનો આરોગ્યો ખીચડો,
ને વિદુરની ખાધી ભાજી;
જુઠાં બોર શવરીનાં ખાધાં,
વહાલે છપ્પન ભોગ મેલ્યાં ત્યાગીરે. વહાલો.
વિદુરને ઘેર શ્રી કૃષ્ણ પધાર્યા
ને કેળાં આણ્યાંતાં માગી,
ગર્ભ કાઢી નાંખીને છાલ ખવરાવી;
વહાલે તોએ ન જોયું જાગીરે, વહાલો.

ગુણકા હતી તે પોપટ પઢાવતી,
ને તેમાંથી નેહ લાગી,
ભગવાન હતા તે સહેજમાં મળ્યા;
એની સંસારની ભ્રમણા ભાગીરે. વહાલો.

ભક્તની લોક નિંદા કરે;
ને જગત થયું છે બહુ પાજી;
ભલે મળ્યા મહેતા નરસિંહનો સ્વામી,
માથે ગીરધર રહ્યો છે ગાજીરે. વહાલો.

૧૫

જે કો પ્રેમ અંશ અવતરે, પ્રેમરસ તેના ઉરમાં ઠરે.ટેક.
સિંહણ કેરૂં દુધ હોય તે, સિંહણ સુતને ઝરે. (૨)
કનક પાત્ર પાખે સહુ ધાતુ, ફોડીને નિસરે-પ્રેમરસ.
શેકરખોરનું શાકર જીવન, ખરના પ્રાણજ હરે. (૨)
ક્ષારસિંધુનુ માછલડું, જયમ, મીઠાં જળમાં મરે.-પ્રેમ.
સોમવેલી રસપાન શુદ્ધ જે, બ્રાહ્મણ હોય તે કરે, (૨)
વળગ વંશીને વમન કરાવે,વેદ વાણી ઉચ્ચરે.-પ્રેમ.

ઉત્તમ વસ્તુ આધકાર વીના મળે, તદપિ અર્થ ન સરે,
મચ્છભોગી બગવો મુકતાફળ,દેખી ચંચુ ન ભરે.પ્રેમ.
એમ કોટિ સાધને પ્રેમ વિના, પુરૂષોતમ પુંઠ ન ફરે.(૨)
દયા પ્રીતમ શ્રીગોવરધન ધર, પ્રેમ ભકિતયે વરે. પ્રેમ.

૧૬

રામ બાણુ વાગ્યાં હોય તે જાણે,
ઓલ્યા મુરખ મનમાં શું આણે. (ટેક)
ધ્રૂવને વાગ્યાં પ્રલ્હાદને વાગ્યાં,
તો ઠરીને બેઠા ઠેકાણે.
ગર્ભવાસમાં શુકદેવને વાગ્યાં,
એ તો વેદ વચન પ્રમાણે—રામ.
મોરધ્વજ રાજાનું મન હરી લેવા,
હરિ આવ્યા તે ટાણે.
લઈ કરવત મસ્તક પર મેલ્યું.
પત્ની પુત્ર બેઉ તાણે.—રામ.
મીરાંબાઇ ક્રોધ કરીને,
રાણોજી ખડગ જ તાણે;
વિખના પ્યાલા ગીરધરલાલે આરોગ્યા

એ તો અમૃતને ઠેકાણે—રામ.
નરસિંહ મહેતાની હુંડી સ્વીકારી,
ખેપ ભરી ખરે ટાણે.
આગળ સંત અનેક ઓધાર્યા,
એવું ધનો ભગત ઉર આણે.—

૧૭

મારે વરતો વિઠલ વરને વરવું છે રે,
હાંહાંરે મારે વરતો—
બીજાને મારે શું કરવું છે. મારે વરતો૦
નંદના કુંવર સાથે નેહડો બંધાણો હાં, (૨)
મારે ધ્યાન ધણીનું ધરવું છે રે,
હાંહાંરે મારે ધ્યાન. બીજાને.
અવર પુરૂષની મારે આશા નથીરે હાં (૨)
મારે છોગાળાને છેડે પાર પડવું છે રે;
હાંહાંરે મારે છોગાળા. બીજાને.
સંસાર સાગરમાં મોહજળ ભરીયોરે હાં. (૨)
મારે હરિના ભરોસે તરવું છે રે,
હાંહાંરે મારે હરિને. બીજાને.

બાઇ મીરાં કહે છે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ હાં. (૨)
મારે રાસ મંડળમાં ફરવું છે રે,
હાં હાં રે મારે રાસ. બીજાને.

૧૮

શ્રી વલ્લભ વિઠલ શ્રીજી સ્વામી, શામળીયા વાલા;
સઘળુ સમજો છે અંતરજામી. નંદલાલારે.
ભય તે લાગે છે મુજને ભારી, શામળીયા વાલા;
અંતકાળે શી વલે થશે મારી. નંદલાલારે.
સેવા સમરણ ભાવે કીધું, શામળીયા વાલા;
રંક સાધુને દુખ દીધું. નંદલાલારે.
વેદ ધર્મને વિસાર્યા, શામળીયા વાલા;
અવગુણ ભર્યા છે મુજમાં સારા. નંદલાલારે.
સહુ જાણે છે ભકત સાચો શામળીયા વાલા;
પાખંડી પાપી નથી કાચો. નંદલાલારે.
બાંહ્ય ગ્રહ્યાની લાજ ધરજો, શામળીયા વાલા;
પીડા ન પામું એવું કરજો. નંદલાલારે.
સન્મુખ લોચનમાં આવી રહેજો, શામળીયા વાલા;
દોષ ન જોશો દરશન દેજો. નંદલાલારે.

શ્રીમુખ બોલ્યા તે સાચુ કરજો, શામળીયા વાલા;
દુઃખ દયાનાં સર્વે હરજો. નંદલાલારે,

૧૯

કાયા જીવને કહે છેરે, સુણો મારા પ્રાણપતી;
મેલી મુજને કયાં જાઓછોરે, આ વગડામાં અથડાતી. ૧
જીવ તમારા લીધેરે, ચાલુ છું હું મદમાતી;
તમ વીના નહી મારેરે, આ દેહીના સંગાથી. ૨
જ્યારે તમે જાશોરે, ત્યારે તો મારી શી રે ગતી;
જ્યારે જાવુંજ હતુંરે, ત્યારે પ્રીત કરવી નતી, ૩
ઘણાં લાડ લડાવ્યારે ભેગી બેસી જમતી,
હવે કેમ તરછોડીરે, આવી કેમ ફરી મતી. ૪
કોઇક ગુરૂજ મળીઆરે, અગમ અગાધ ગતી;
કરશે બ્રહ્મ સ્વરૂપેરે, એ હું જાણુતી નોહોતી. ૫
છો દેવ નીરંજનરે, સુખે મંગળ મુરતી;
તારો ભેદ ન જાણ્યોરે, એવી તારી અકળગતી. ૬
મારી કરણી ના જોશોરે, હું કરજોડી કરગરતી;
મેલી માયાને ચૈતનરે ચાલ્યા અમરાવતી. ૭

દાસ નારણસીંગ કહે છેરે, માયા પછે રહી રોતી;
ગુરૂ ગોવિંદને ભજશેરે, થશે તેની સત્ય ગતી. ૮

૨૦

જીવ કાયાને કહે છેરે, હું પંખી છું પરદેશી;
અમે કયાં સુધી રમીએરે, નથી અહિંના રહેવાશી.
તારાં મોહના તે ફંદમાંરે, પડી અમને ફાંસી;
તારી વાસના લીધીરે, ફર્યો લખ ચોરાશી. ૨
ગુરૂએ સમજ પાડીરે, જોયું સરવે તપાસી;
નીરખ્યા બ્રહ્મ સ્વરૂપનેરે, પોતાનું રૂપ પ્રકાશી. ૩
મારી કેડજ મેલીરે, શાને કરો ઉદાશી;
તમને તિરથ કરાવ્યાંરે, શ્રી ગંગાને કાશી. ૪
થયા રૂપ અરૂપરે, માયા ત્યારે દુર ખશી;
ભળ્યા તેજમાં તેજરે, હરી જેને ગયા વશી. ૫
દાસ નારણસીંગ કહેછેરે, અચળ થયા અશીનાશી,
ગુરૂ ગોવિંદ ભજશેરે, અમરાપુરના વાશી. ૬

૨૧

જોડુરે એક મેંના પોપટનું, પાંજરૂં આ કાયા કંચનનું;
મેંના માયા હરીની દાસી, ચૈતન પોપટજી અવિનાશી.

જુઓને અંતરમાં પ્રકાશી, જોડું૦ ૧
કારીગર પુરા કેહેવાતા, પંચરંગી પાંજરૂં ઘડતા;
તેમાં માંહી પોપટજી રહેતા. જોડું૦ ૨
ચૈતનનું તો તેજ ઘણુંરે તપે, શોભે પરિબ્રહ્મની રૂપે;
એઠારે માંહી મહા મંત્રને જપે. જોડું૦ ૩
મેનારેમાયાપોપટનીનજરેપડી. પોપટજીનું મનડું લેઇહરી;
પોપટજીની મત સમુળગી ફરી. જોડું૦ ૪
મેંનારેતું તોઆવને ઓરી,મારીનેતારી સરખી બંને જોડી;
મેનાએ નાંખી મોહ તણી દોરી. જોડું૦ ૫
હવેરે મેંના કહેછે પોપટને, આવીને હું તો વરૂં છું તમને;
રખેને દગો દેતાજી અમને. જોડું૦ ૬
એવુંરે સુણીપોપટથયોબેહાલ,તેમતેમમેંનાકરેજઇ૦હાલ;
મેંનારે તને કરવાનો હું ન્યાલ. જોડું૦ ૭
હવેરેમેંનાપોતેમનમાંહસી,હું તોપેલાપોપટને રૂદિએ વસી;
એનેરે લેઇ ફેરવું ચોરાશી. જોડું૦ ૮
પોપટજીતો ભણવું એ ભુલી ગયા, જઇને પેલી મેનાના વશમાં રહ્યા;
પોપટજી હવે મોહ દરીઆમાં વહ્યા, જોડું૦ ૯
હવેરે મેંનાપોપટજીબંનેને,બેઠારે હતો કાળ બીલાડો કને;

જઇને પેલા પોપટજીને હણે. જોડું૦ ૧૦
હવેરે પોપટને લાગ્યું ખારૂ, પેલું રેસુખ કયાંરે ગયું મારૂં;
પડે છે મારે મરવું ને અવતરવું. જોડું૦ ૧૧
ચૈતન મટી જીવ સ્વરૂપે થયા, જ્યારે પેલી માયાના વશમાં રહ્યા.
માટેરે લખ ચોરાસીમાં ગયા. જોડું૦ ૧૨
નારણસીંગ ગુરૂ ચરણની આશ, માયા થકી થઇને બેઠોછું નિરાશ,
આપોને હરી ચરણ કમળમાં વાસ. જોડું૦ ૧૩

૨૨

નાથકેસે ગજકોબંધછોડાયો,એહીઅચરતમોહેઆયો.ટે૦
ગજ ઓરગ્રાહ લ'ત જળભીતર,લડત લડત ગજ હાર્યો.
જવપુર સુંઢ રહિ જળ ઉપર, તબ હરીનામ પોકાર્યો. ૧
સવરીકે બોર સુદામાંકો તાંદુલ,રૂચી રૂચી ભોગ લગાયો;
દુરજોધનકો મેવાહી ત્યાગ્યો, ભાજી વિદુર ઘર પાયો. ૨
પેઠે પાતાળ કાળી નાગ નાથ્યો,ફેણ પર નરત કરાયો;
ગીરી ગોવરધન કરપર ધાર્યો, નંદ ઘેર લાલ કહાયો. ૩
અગાશુર માર્યો બગાશુર માર્યો, દાવાનળ પાન કરાયો;

સ્થંભ ફોડી હિરણાકશ્યપ માર્યો,નરસિંગ નામ ધરાયો.૪
અજામેલ ગજ ગુણકા તારી, દ્રુપતીકો ચીર પુરાયો;
પયપાન કરતા પુતના મારી, કુબજાકો રૂપ બનાયો. ૫
દુરજોધનકો માન ઘટાયો, માહી ભરોંસો આયો;
સબ સખીયન મીલીકંગન બાંધ્યો, રેશમગાંઠ બંધાયો.૬
છુટે નહી રાધાજીકો કંગન, કેસે એ ધનુષ ઉઠાયો;
ખોલ કોટડી પાદલ ધાયો, ગરૂડકુ નાજ સંતાયો. ૭
છુટે નહી રાધાજીકો કંગન, એો બલ કાંહાંરે છુપાયો;
જોગી જાકો ધ્યાન ધરતહે, ધ્યાન ધરત નહી આયો;
સુરદાસ પ્રભુ તિહારો મીલનેકું,જસોદાકી ધેન ચરાયો. ૮

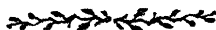
૨૩

તેરે દયાધરમ નહી મનમે, મુખડા કયા દેખે દરપનમે.ટેક.
જબલગ ફુલ રહે ફુલબાડી, બાસ રહે નીજ ફુલનમેં,
એકદીન એસી હો જાવેગી, ધની ઉડેગી તનમે. મુ૦ ૧
ચુવાચંદન અબીર અરગજા, શોભે ગોરે તનમેં;
ધન જોબન ડોંગરકા પાની, ઢલ જાવેગા ખીનમેં. મુ૦૨
નદીયાં ઘેરી હરી નાવ પુરાની, ઉતરે ચાહે સંગમે;
ગુરૂ મુખ હોય સો પાર ઉતરે,નુગરા ડુબે ઉનમે. મુ૦ ૩

કવડી કવડી માયા જોડી, સુરત હરી નિજ ધનમે;
દશદરવાજાઘેરલીએ જબ,રહીગઇમનકી મનમે.મુ૦૪
પગડીયાં બાંધે પગ સવારે, તવ ઝુલા ઝુલે પલનેમે;
કહે કબીરા સુનોભાઇસાધુ,એકલાલડરહેમનમે. મુ૦૫

૨૪

જાંહાં જોશો ત્યાંદુખીયાંબાબા,એ કયા વડ રહે મનમે;
જોગી દુખીયા જંગમ દુખીયા, તપશીકુ દુખ દુના;
આશા મનશા સબ વ્યાપી, કોઈ પહેલ નહી સુના. ૧
રાજા દુખીયા પ્રજા દુખીયા, દુખીયા ઘર બેરાગી;
દુખ કારણસેં શુકદેવને, ઉદરકી માયા ત્યાગી. ૨
સાચ કહેતો સબ જગ દુખીયા, જુઠા કહી ન જાઈ;
બ્રહ્મા વિષ્ણુ શંકર દુખીયા, જીન્ને શ્રષ્ટી જમાઈ. ૩
ધુત દુખીયા, અબધુત દુખીયા હય ધન રંકા;
કહેત કબીરા નહિ એ દુખીયા, જીને મનકુ જીતા. ૪

૨૫

ધન્ય ડાકોર રૂડુ ગામ, વસે મારો વહાલોરે;
શામળીઓજી ચતુર સુજાણ, તેને જોવા ચાલોરે. ૧

બહુ બોડાણાની પ્રીતે, પ્રભુજી પધારયારે;
અહીંઆં આવી ઉત્તમ કીધા કે, અધમ ઓધાર્યારે. ૨
ઘણા પાપી તે પાવન થાય, દરશન કરતારે;
દુખ જનમ મરણના જાય, સામો ડગ ભરતારે. ૩
એવો આનંદ રૂપી અખંડ, અંતરજામીરે;
વહાલો પ્રેમ તણે વશ થાય, પ્રિતમજીનો સ્વામિરે;
એતો ભક્તિતણે વશ થાય, પ્રિતમજીના સ્વામિરે. ૪

૨૬

ગોવીંદજી પ્રાણ અમારોરે, મને જુગ લાગ્યો ખારોરે;
મુને મારો રામજી ભાવેરે,બીજોમારી નજરેનઆવે. ૧
મિરાબાઈના મોહોલમાંરે, હરિ સંતનકો વાસ;
કપટીથી હરી દુર વશેરે,મારા સંતનકેરી પાસ. ગો. ૨
રાણોજી કાગળ મોકલેરે, દેજો મીરાંને હાથ;
સાધુનીસંગનછોડી દો,તમોરાખો દુનીયામાં લાજ. ૩
મિરાંબાઇ કાગળ મોકલેરે, દેજો રાણાને હાથ;
સાધુની સંગત કબહુ ન છોડુ,નહિરહુ તમારી પાસ.૪
વીખનો પ્યાલો રાણે મોકલ્યોરે, દેજો મિરાંને હાથ;
અમ્રત કરી મિરાપીગયારે,જેનોહરીએઝાલ્યોહાથ. ૫

સાંઢવાળા સાંઢ શણગારજેરે, જાવું સો ચો કોશ,
રાણાજીના દેશમાંરે, માકે જળરે પીવાનો દોશ. ૬
ડાભો ઇહલો મેવાડનોરે, મિરાં ગઇ પુરવ માંય;
સરવ છોડી મિરાં નીસર્યાં, જેનું મનડુ હરિ માંહ્ય. ૭
સાસુ અમારી સુશુમણારે, સસરો પરમ સંતોષ;
જેઠ જુગોજુગ જીવજો, મારો નાવલીઓ નીરદોષ. ૮
ચુંદડી ઓઢું તારે રંગ ચુવેરે, રંગ સોરંગી હોય;
ઓઢું હું કાળો કાંબળો, દુજો ડાવ ન લાગે કોય. ૯
મિરાં હરીની લાડણીરે, રહેતી સંત હજુર;
સાધુ જનને દલતેશુ પેલો દલ કપટીથી દુર. ૧૦

૨૭

માગતમાખણરોટી, ગોપાળ પ્યારે માગત માખણરોટી;
મેરેગોપાળજીકુંરોટીબનાઉં,એકછોટીનેબીજીમોટી. ગો.
મેરેગોપાલજીકુંબિહાકરૂંગી,વ્રખુભાનકી બેટી. ગો.
મેરેગોપાળકુંઅંગીઆબનાદઉં,માથેકલંકી ટોપી. ગો.
બાઇ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ, ચરણ કમળ
ચીત જોતી, ગો.

૨૮

વાટ જુવે છે મીરાં રાંકડી ઉભી ઉભી વાટ. ટેક.
મુનીવર સ્વામી મારે મંદીર પધારોરે;
વાલા સેવા કરે છે દીન રાતડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૧
ફુલના તે હાર ને ફુલના તે ગજરારે;
ફુલના તોરારે ફુલ પાંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૨
ફુલના પકવાન મીઠાઇયોને મેવારે,
ઘેબર જલેબી તલ સાંકળી, ઉભી ઉભી વાટ. ૩
લવીંગ સોપારીને પાનનાં બીડલાં રે,
એલચી દોડાને તજ પાંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૪
સાવ સોનાનાં સોગઠાં ઢાળ્યાં રે,
રમવા આવો તો જાય રાતડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૫
મીરાંબાઇ કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ,
જોતાં ઠરે છે મારી આંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૬

૨૯

મુખડાની માયા લાગીરે મોહન તારા. ટેક.
મુખડું મેં જોયું તારૂં, સરવે જુગ થયું ખારૂં;
મન મારૂં રહ્યું ન્યારૂંરે, મોહન તારા. ૧

સંસારીનું સુખ એવું, ઝાંઝવાના નીર જેવું;
તેને તુછ કરી ફરીએરે, મોહન તારા. ૨
સંસારનું સુખ કાચું, પરણીને રંડાવું પાછું;
તેને ઘેર શીદ જઇએરે, મોહન તારા. ૩
પરણું તો પ્રીતમ પ્યારો, અખંડ સોભાગ્ય મારો;
રાંડવાનો ભે ટાળ્યોરે; મોહન તારા. ૫
હવે હું તો બડભાગીરે; મોહન તારા. ૫

૩૦

લેને લેને લાવ જીવને જોતાં નહી મળે; ૨
જોતાં નહી મળે, જીવને ખોળ્યો નહી જડે. લેને. ટેક.
કસ્તુરી ને કેવડો લઇ તેલમાં તળે;
આવો રૂડો મનખો મેલિ, ભુતમાં ભમે. લેને. ૧
મોતી સરખો દાણો લઇને ઘંટિમાં દળે. ૨
બાવળીઆનું બીજ વાવે, આંબો નહી ફળે. લેને. ૨
સંત બોલાવે બોલતો નથી, અભીમાનમાં ફરે. ૨
મારી ધકકે આગળ કરશે, વેઠે ભાર ભરે. લેને. ૩
માયા તને મીઠી લાગે. ગોળશે ગળે. ૨
નરભેરામના સાથમાં તો, કુળ નહી મળે. લેને. ૪

૩૧

હોલો હોલી કહેછેરે, પ્રભુ મારી વારે ચઢો;
બચ્ચાં મારાં મારેરે, તળે આવી ભીલ ખડો. ટેક.
બાણ તાણીને ઉભો પારધી, ને ઉપર આવ્યો બાજ;
દરમાંથી સરપ જો નીસરે તો વણશે મારાં કાજ
ગરૂડના ગામીરે આંટી રખે રાખી રહો. હોલો. ૨
કહેતામાંજ પરવરીયાને, શરપમાં નીરવાણ;
પારધીને તો પગેરે ડસીયો, તતક્ષણ લીધા એના પ્રાણ;
ત્યાંથીબાણવછુટયોરેબાજઆવીહેઠેપડયો. હોલો. ૩
કઠણવેળામાં કામજઆવે,જોભજન કરોતો ભય જાય;
એવા સમરથ સ્વામીને મુકીને, કોના પુજું પાય;
ગુનેહગાર તારોરે તુળશીદાસ ખરો. હોલો. ૪

૩૩

બાનાની પત રાખ, પ્રભુ તારા બાનાની પત રાખ;
બાનારે માટે જો દુઃખદેશો,તો કોણ જપે તારો,જાપ. ૧
રોહિદાસની તમેપાતરીલીધીને, નવ જોઇ જાતકે ભાત;
શેનામાટે સનમુખરહીને,તમેનાઈ કહેવાયા હો નાથ. ૨
પ્રલ્હાદની તમે પ્રતીપાલણપાળીને,સ્થંભમાં પુર્યોવાસ.

તાતી કઢા તમે શીતળ કીધી, સુધનવાને કાજ. ૩
પંચાળીનાં પટકુળ પુરયાંને, રાખી સભામાં લાજ;
સાગરમાંથી બુડતો રાખ્યો, રામ કહેતા ગજરાજ. ૪
ઝેર હતાં તે અમ્રત કીધાંને, આપ્યાં મીરાંને હાથ;
મેહેતાને મંડળીક મારવા આવ્યો ત્યારે કેદારો લાવ્યા
મધરાત; પ્ર. ૫
ભકતોનાં તમે સંકટ ભાગ્યાં ત્યારે દ્રઢ આવ્યો વિશ્વાસ;
તુળશીના સ્વામીને કહું કરજોડી પુરો અંતરની આશ

૩૩

હરી ભજવાનું ચોઘડીયું રે, તને ફરી ફરી કયાં મળશેરે;
ચોંપ કરીને ચેતી લેજો, ભવના તારણ તરશોરે. હ. ૧
મનુષ્યાદેહ તો મટી જશેને; પશુ પંખી અવતરશોરે;
વરણાગીમાં વાટજ ઉઠશે, કોઈ ખાણે રડવડશોરે; હ.૨
દુખ લાગે તો વેહેલું લાગો, ઉંધે ઉંધું ચાલ્યું રે;
માને ઉદર શું બોલ્યો તો, શું બોલ્યો શું પાળ્યું રે.હ.૩
જોબન જાશેરે જરા આવશે, નેન નાશીકા ગળશેરે;
સગાં સ્નેહી સુખનાં બેલી, અંતે અળગાં રહેશેરે. હ.૪
હરી નામ તો હારી બેઠો વીખીયામાં વીટાયોરે;

ધોળે દહાડે ધજારે બાંધી, ચૌટામાં લુટાયોરે. હ.૫
આ અવસરતો રૂડો કહાવે, પાપ ન કરશો પ્રાણીરે;
કલ્યાણ કહે તે કહ્યું ન માને પથ્થર ઉપર પાણીરે. હ.૬

૩૪

ગઉચારી ઘેર આવે, વાલો મારો ગઉચારી ઘેર આવે;
હાથ લકડીયાંને ખભે કામળીયાં, મીઠી મોરલી બજાવે;
ગુંજા ફુળનાહાર, મનોહર, મોર મુગટ શીર સોહીયે;
સ્વામીતણી સુંદરતા જોઈજોઇ,વ્રજ જનના મન મોહીયે
કુમ કુમ કેરા છાંટા દેવરાવું, મોતીડે ચોક પુરાવું;
નરસઇયાનાસ્વામીમંદીરપધારો, શેરીયેતે ફુલડાં વેરાવું

૩૫

ચાલો જઇયે દરશન કરવા, ડાકોરમાં ઠાકોર બીરાજે છે.
દીનોનાથ દયાળદામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે. ટેક
પહેલું દુખ બ્રહ્માનું ભાગ્યું શંખાસુરને મારીને;
શંખ નારાયણ બેટમાં બેઠા, વેદ લાવ્યા ચાર ત્રાળીને,
કચ્છવ રૂપે સાગર મથિયો, ચૌદ રત્ન બહાર કાઢીને,
અમ્રત તો અમરોને પાયું, વિખ પાયુ વિષ ધારીને;

વરાહરૂપે પ્રથિવ લાવ્યા આદ્ય નિરંજન આજે છે.
દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે. ૧
પ્રલ્હાદની પ્રતિપાળ પાળવા, નરહર નરસિંહ રૂપ ધર્યું;
હિરણાકસ્યપુ નખે વધેર્યો, વિધિનું વાકય સફળ કર્યું;
વામનરૂપે બળિને ચાંપ્યો, ઇંદ્રરાયનું કારજ કર્યું;
છબિલોજી છડીદાર થૈ ઉભા, બળિરાજાનું ભાગ્ય ભજ્યું
ફરશી ગ્રહી નક્ષત્રી કીધી, જઈ કુકણ બિરાજે છે;
દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુઃખ ભાગે છે, ૨
અનેક દુઃખ દેવતાનાં ભાગ્યાં, રાજા રાવણ મારીને;
વિભીષણને લંકા આપી, પથરા પાળજ તારીને;
કૃષ્ણ સ્વરૂપે કંસને માર્યો, ગોકુળમાં ગૌ ચારીને;
મોરલીમાં મહા મોહ પમાડયાં, ત્રણલોક નરનારીને;
બુદ્ધ રૂપે જગન્નાથજી, જગમગ જોત બિરાજે છે;
દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે. ૩
અકળકળા નવખંડમાં વ્યાપી, ઘટઘટમાં તમે રમી રહ્યા
ડાકોરમાં ઠાકોર બિરાજ્યા, બોડાણાપર કરી દયા,
ગંગાબાઈના ગુણ વધાર્યા, સવા વાલથી ઓછા થયા;
ભક્તિ જાણી સારંગપાણી, ગુગળી પાછા ઘેર ગયા;
માખણિયો આરો છે સારો, લીંબડો મીઠો લાગે છે;

દીનોનાથ દયાળદામોદર, દરશનથી દુઃખ ભાગે છે. ૪
ઉંચુ દેવળ ઉંચું શીખર, ઉપર ધજા ફર ફરે;
જે દરવાજે નોબત વાજે, રત્નગર ત્યાં ગડગડે;
ગોમતી તીરે સંગત તીરે, સંઘ આવી ત્યાં પડાવ પડે;
આડે દહાડે શુકરવારરે, વાલમનો વરઘોડો ચડે;
રણછોડ રસિયો સૌમાં વસીયો, સૌને માથે ગાજે છે;
દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે. ૫
ઉત્તર દક્ષિણ પુરવ પશ્ચિમના, લોક દરશને આવે છે;
મોટા મોટા સંઘવી થઇને સંઘ ડાકોરમાં લાવે છે;
નયણે નરખું હયડે હરખું રૂપ ઉપર જાઉ બલિહારી
શંખ ચક્રને પદમ બિરાજે; ગદા ધરી છે ગીરધારી;
શાકર માખણતુળશીનીમાળા,રાય રણછોડને ચડાવેછે;
ઇચ્છારામનાસ્વામી અંતરજામીભકતને લાડલડાવેછે ૬

૩૬

માતા જસોદા ઝુલાવે પુત્ર પારણે,
ઝુલે લાડકડા પુરૂષોતમ આનંદ ભેર;
હરખી નરખીને ગોપીજન જાશું વારણે;
અતિ આનંદ શ્રીનંદજીને ઘેર. માતા.

હરીના મુખડા ઉપર વારૂ કોટીક ચંદ્રમાં,
પંકજ લોચન સુંદર વીશાળ કપોળ;
દીપક સરખી તો શોભે છે નીરમળ નાશીકા,
કોમળ અધર અરૂણ છે રૂડા રાતા ચોળ. માતા. ૨
મેઘ શ્યામ કાંતિ ભ્રકુટી છે વાંકડી,
ખીટળીયાળા ભાલ ઉપર ઝુમે કેશ;
હસતાં દંતુડી દીસે બેહુ હીરાકણી,
જોતાં લાજે કોટીક મદન મોહન વેશ. માતા. ૩
સીંહ નખ જડેલું સુવર્ણ શોભે સાંગલુ,
નાજુક આભ્રણ સઘળાં કંચન મોતીહાર,
ચરણ અંગુઠો ધાવે હરજી બે હાથે ગ્રહી,
કોઇ બોલાવે તો કરે કીલકીલાકાર. માતા. ૪
લાલ લલાટે કીધો કુમ કુમ કેરો ચાંદલો,
શોભે જડીત્ર જાણે મરકત મણીની માળ;
જનની જુગતે આજે અણીયાળી બેઉ આંખડી,
સુંદર કારજળ કેરૂ ટપકુ કીધુ ગાલ. માતા. ૫
સરવે સોનાનું જડીત્ર મણીમય પારણું,
ઝુલાવે રૂમઝુમ વાજે ઘુઘરીનો ઘમકાર;
માતા વિધવિધ વચને હરીગુણ ગાયે હાલરાં,

ખેંચે ફુમતીઆળી રેશમ દોરી સાર. માતા. ૬
હંસ કારંડને કોકીલ પોપટ પારણે,
બપૈયા ચકોરને કાંઇ સારસ મેના મોર;
રમકડાં મુકયાં રમવાને મોહનલાલને,
ઘમઘમ ઘુગરા વજાડે નંદકીશોર. માતા. ૭
મારા કહાનાની સમાણી કન્યા લાવશું,
મારા લાલને પરણાવીશ મોટે ઘેર;
મારો જાયો વરરાજા થઇ ઘોડે બેસશે,
મારો કહાનો કરશે સદાય લીલાલહેર. માતા. ૮
મારો લાડકવાયો સખામાં રમવા જશે;
સારી સુખડી હું આપીશ હરીને હાથ,
જમવા વેળા રૂમઝુમ કરતો ઘેર આવશે,
હુંતો ધાઇને તેને ભેટીશ રૂદયા સાથ. માતા. ૯
જેનો શેષ શંકર સરખા પાર પામે નહી,
નેતી નેતી કહે છે નીગમ વારોવાર;
તેને નંદરાણી હુલરાવી ગાયે હાઘરાં;
નથી નથી એના ભાગ્ય તણો કંઇ પાર. માતા. ૧૦
વૃજવાસી સઉ સરવેથી સુભાગી ઘણાં;
તેથી નંદ જસોદા કેરૂં ભાગ્ય વિશેષ;

તે સર્વેથી ગોપીજનનું ભાગ્ય અતી ઘણું,
જેની કરે પરીક્ષા બ્રહ્મા શીવને શેષ. માતા. ૧૧
ધન્ય ધન્ય વૃજવાશી ગોપીજન નંદ જસોમતી,
ધન્ય ધન્ય વંદ્રાવન જ્યાં હરીકેરો છે વાસ;
સદા જુગલ કીશોરે ત્યાં લીલા કરી,
સદા બલીહારી જાય છે દયારામ દાસ. માતા. ૧૨

૩૭

ચીત તું શીદ ચીંતાધરે, કૃષ્ણને કરવું હોય તે કરે. ટેક.
સ્થાવર જંગમ જડ ચૈતનમાં માયાનું બળ ઠરે;
સ્મરણ કરે શ્રીકૃષ્ણચંદનું, જન્મમરણ જાયહરે. કૃષ્ણ. ૧
નવમાસ પ્રાણી શ્રીકૃષ્ણચંદનું ધ્યાન ગર્ભમાં ધરે;
માયાનું આવરણ કરયું ત્યારે, લખચોરાશી ફરે. કૃષ્ણ. ૨
તું અંતર ઉદ્વેગ ધરે, તેથી કારજ શું સરે;
ધણીનો ધાર્યો મનસુબો, હર બ્રહ્માથી નવ ફરે. કૃષ્ણ. ૩
દોરી સર્વની એના હાથમાં, ભરાવ્યું ડગલું ભરે;
જેવો જંત્રી વજાડે જંત્ર, તેનો સ્વર નીસરે. કૃષ્ણ. ૪
થનાર વસ્તુ થયા કરે જયમ, શ્રીફળ પાણી ફરે;
જનાર વસ્તુએણીપેરેજાશે, જયમ ગજકોઠુગળે. કૃષ્ણ. ૫

જેને જેટલું છે જ્યમ કાળે, તે તેને કર ઠરે;
એમાં ફેર પડે નહી કોઇથી, શીદ કુટાઈ મરે. કૃષ્ણ. ૬
તારૂ ધારયું થાતું હોય તો સુખ સંચે દુઃખ હરે;
આપણનું અજ્ઞાનપણું એ, મુળ વીચારે ખરે. કૃષ્ણ. ૭
થવાનું અણચીતવ્યું થાશે, ઉપનીષદ ઓચરે;
રાખ્ય ભરોંસો રાધાવરનો, દયા શીદને ડરે. કૃશ્ણ. ૮

૩૮

પ્રભુ તને પ્રસન્ન તે કેમથાય, તારા દીલનું કપટનજાય;પ્ર.
પ્રભુ કીરતન પ્રભુનામ સ્મરણમાં, અતીશે આળસતારે;
ડાચાકુટ લવ પરનીંદામાં, આખોદીવસનહારે. પ્રભુ.૧
પ્રભુનું પુજન કરતી વેળા, કાયા તારી કંપે;
ગંજીફા સોગટાં કુટતા, આઠે પહોર નવ જંપે. પ્રભુ.૨
પ્રભુનું ચંદન ઘસતાં તારૂ, શ્રમથી શરીર બગડે;
કુંડી કદકું લઇ મરી મશાલે, ભાવે ભાંગજ રગડે, પ્રભુ.૩
એકાદશી ઓચ્છવનું જાગ્રણ, અતી અઘરૂ તને લાગે;
ભાંડ ભવાયા જોવા સારૂ, સારી રાતજ જાગે પ્રભુ. ૪
હરીના ભકતને લુખું સુકું, વેઠજ વળગી જાણે;
સગાંસંબંધિપ્રોહોણાઆવે, તેનેમીષ્ટાનપીરસેપરાણે. પ્ર.

બે પૈસાની ગુરૂ સેવા બતાવે, ત્યાં ગણુગણતુ બોલે;
ઘરનીસ્ત્રીજ્યાંમાગેઘરેણું ત્યાં;હશીમગનથઇડોલે.પ્રભુ.૬
ખોટાં મોતી કાચ કીડીયાં, ભગવત ભુષણ ઘાલે;
સોનું રૂપુ મણી મુકતાવિણ,સ્ત્રીસુતનેનવચાલે.પ્રભુ.૭
જગ દેખતાં જપવા બેસે, બાકીનાહ્ય ન ખાવા;
ગળાંકાપેત્યાંથાયગળગળો,એ વૈશણવના વહાવા.પ્રભુ.૮
આ કરવું આ ના કરવું, એમ અન્યને શાક્ષા દે છે;
તે પ્રમાણે તું નથી કરતો, અનુચીત કર્મ કરેછે. પ્રભુ.૯
અંતરના છળ અન્ય ન લહે, પણ જાણે અંતરજામી;
એતો સાચાનો સંગી છે, દાસ દયાનો સ્વામી. પ્રભુ.૧૦

૩૯

લાંબી સોડે સુતોરે, સુખની તે સજ્યા કરી;
કદીએ નવ બોલ્યોરે મુખથી તું હરી હરી. ટેક૦
આછેરે તારૂ આછેરે મારૂ, તેમાં બંધાણું તારૂ ચીત;
અલબેલીનો સંગ ન મુકયો, તે વિના આંધળો ભીંત;
એક ઘડી તુંતોરે, થીર નવ બેઠો ઠરી. લાંબી સોડ. ૧
શીર ઉપર તો કાળ ભમે છે, જેમ તેતરપર બાજ,
કહીયે ખરા પણ કહ્યું ન માને કરે મુમતથી કાજ;

જેજેમતેતેમજરે,મુકીને તારે જાવું મરી, લાંબી સોડ.૨
ઉંચીઉંચીમેડીનેબાગબગીચા, નવીનવીભાતના રંગ;
તે ઘેર બેઠા કાગ કકળશે, કોય ન આવે તારી સંગ;
તુળશીતોકહેછેરે,લીધીલખચોરાશીફરી. લાંબીસોડ.૩

૪૦

ગોવીંદગુણગાઇલ્યોમનઘેલા,તમેથાઓને વહેલા વહેલા
હરીગુણ ગાઓને પ્રથમ પહેલારે, ગોવીંદગુણ૦ ૧
કાયા પાણીનો પરપોટો, અંતે એ ભરૂંસો ખોટો;
જુગમાં હરીજશ મોટોરે. ગોવીંદગુણ૦ ૨
મન તું મારૂં મારૂં કરતો, સગા સંબંધી સાથે લડતો;
તું તો હીંડે છે વન રડવડતોરે. ગોવીંદગુણ૦ ૩
જીવ તારી માત પીતાને ભ્રાત,કોઇનહીઆવેતારીસાથ;
તારે જાવું એકલડાં વાટરે. ગોવીંદગુણ૦ ૪
જીવ તારે અવર તણીછે આશ, વેશવણાને થોડી રાત;
ક્ષણમાં થઈ જાશે પરભાતરે. ગોવીંદગુણ૦ ૫
એવી વૈશ્નવ જનની રીત કરી લે શામળીયાશું પ્રીત;
ભકતભોવન કહે હરિ ભજીને જીતરે. ગોવીંદગુણ૦ ૬

૪૧

માતા જસોદા બોલાવે જમવા લાલને,
ચાલો લાડકવાયા લાગું તમને પાય;
તેમ તેમ રીસાઇને રંગ રસીયોજી આવે નહી,
પાછળ દોડો તેમ તેમ નટવર નાશી જાય. માતા. ૧
કાળા કેમ સંતાપે મુજને ઘરમાં કામ છે.
વાટ જુએ છે કાના બેસી રહ્યા બળવીર;
તમને શીખામણ દેઉં છું તે કેમ નથી લાગતી;
શા માટે શામળિયા ભરો નેત્રમાં નીર. માતા. ૨
આવા ઢંગ ધુતારા જે કોઇ તુજમાં જાણશે,
ત્યારે પરણ્યાની શી થાશે હરજી પેર;
કોઇ કન્યા નહિ આપે કાના કાના કહું છું કયારની,
રાખો ડહાપણ ચાલો રાડ તજીને ઘેર. માતા. ૩
હવે નહિ મારૂં મારા સમ મુજને છે બાપના,
હું તો હારી તુજથી તું જીત્યો જગદીશ;
શું કરૂં લાડકવાયો એકનો એક છે નંદને.
શું કરૂં સાંખી રહું છું બાકી ચઢે છે રીશ. માતા. ૪
જેમ તેમ સમજાવી લૈ ચાલ્યાં સુંદર શ્યામને,
કટિયે બેસારીને ચુંબન કીધું ગાલ;

મુખડું નરખી હરખી રંગમાં રીઝયાં ઘણું,
લાવી મુખડા આગળ મુકી કનકની થાળ   માતા. ૫
માંહે પકવાનો પીરશ્યાં છે ભલી ભલી ભાતનાં,
માંહે ખાજાં જલેબી બરફી બુરા ખાંડ;
પેંડા પુરી કચોરી પડસુલીની પાતળી,
હયોહયો મારા સમ એમ મુખથી કહેતાં માંડ. માતા. ૬
ઘેવર સુતરફેણી આણી અતીશે ઉજળી,
બીજા નાના વિધના પવિત્ર કીધા પાક;
અતિ આનંદે જમાડે માતા લાલને,
તળ્યાં તાતાં લાવી તરત મુકયાં શાક.   માતા. ૭
મેસુર મગદળ તે લાવ્યાં માતા જસોમતી,
શક્કરપારો શીરો તેમાં સાકર બહુ;
મારા અલબેલા હો લાલજી શે નથી બોલતા,
મારા સમ જો હવે કશું તને નહી કહું.   માતા. ૮
મારા સમ જો તુજથી વાહાલું મુજને કોઇ નથી,
મારી આંખડીએથી રખે વેગળા થાઓ;
મારાં આંગણિયાં રૂડાં દીસે છે તેમ વડે,
સમ ખાધા શામળિયા હવે ન આઘા જાઓ. માતા. ૯
પ્રેમે આરોગી ઉઠયા તે હરિ બળદેવજી,

માતા જસોદાને આનંદ અંગ ન માય;
આપે રમકડાં રઢિયાળાં રીઝી રંગનાં,
ઉભો દાસ હરિભટ ઢોળે પ્રભુને વાય. માતા. ૧૦

૪૨

હઇયાના ફુટયા હરી સંગે હેત ન કીધું,
લખ ચોરાશી કેરૂ લગડુ માંથે માગી લીધુંરે. હઇ. ૧
પેટને અર્થે પાપ કરંતા, પાછુ ફરી નવ જોયું;
ચાર દિવસના જીવતર સારૂ, મન માયામાં મોહ્યુંરે. હૈ. ૨
જન્મ મરણ દુઃખ ગર્ભવાસનું, તે નવ શકીયો ટાળી;
માતાપિતા જુવતીસુતસંગે, વિસારયા વનમાળીરે. હૈ.૩
આળસને અજ્ઞાન અતિશે, કામ બગાડયું તારૂં.
દેવાનંદ કહે દેખ વિચારી, માન કહ્યું તું મારૂંરે. હૈ.૪

૪૩

આળસ તજને અભાગીઆ ગોવીંદ ગુણ ગાતાં;
રામે આપ્યા છે રોટલા, રૂડા લાગેછે ખાતાં.આળસ. ૧
સારૂ સારૂ કહી શાકને, ભલા સબડકા ભરિયા;
હઠીલાઇ ડાકામદેઉતને, હરીકેમ વીસારીયા. આળસ. ૨

અન્ન વસ્ત્રની આશથી, ધાયો ફરે છે અંત્ય;
લખરે ચોરાશીમાં ભટકવું,તેનીછેકાંઇચિંત્યા,આળસ.૩
કૃષ્ણ ભજન વિના કુતરા, થઇ લખલખ કરશો;
કકડો કોઇ નાંખે નહી, માર ખાઇને મરશો.આળસ.૪
મોઢો દેહ મંજારનો, કોઇ પેરેરે ધરશો;
છે છેડકહિસઉહાંકરેશ,મિયાંઉમીયાંઉકરી મરશો. આ.૫
છુટશો ઘેર ગોલા તણે, ગરધવ ગુણ નાંખી;
જેજે મતે તેમ તાણસે, ધણીની બીક રાખી. આળસ. ૬
આજ સેવા કર સંતની, હરી હૈડામાં આણી;
નહી તો પાડા થઇ પંથમાં, ભરશોકેમપાણી. આળસ.૭
માટે નાચી હરીને રીઝવો, કર્મ કુડાંરે છુટાં;
ઘોડારે થઇને ઘાશમાં પગ શાનેરે કુટો. આળસ. ૮
કીર્તન કરો શ્રીકૃશ્ણનું, મુકી બીજીરે વાણી;
બકબક થઇને બોકડા, ખાસો ખરસાણી. આળસ. ૯
ગરજીને ગાઓ ગોવિંદને, ઘણા કાઢીને ઘાંટા;
તો ઊંટ થઇ નહી અવતરો,ખાવાને કાંટા.આળસ.૧૦
માનીતી માનવ દેહ વિશે, હરિ મારગે ચાલો;
હસ્તિથઇનેમસ્તીઓ,માથેનહી ધુળઘાલો. આળસ.૧૧
કૃશણ વિસાર્યા તેં કોડશું, બહુ અવતાર ધરશો,

વાંદર થઇ વરણાગીયા, કાળેમુખેરે ફરશો. આળસ ૧૨
હરિ ગુણ ગાતાં તુજને, ટાઢ વાય શરીરે;
બગલા થઇ કેમબેસસો, તમે જળની તીરે. આળસ૧૩
ગુણલા ગાઓ ગોવિંદના, શું લાગો છો લોભે;
ઘુડ થઇ ને ઘુઘશો, તમે ઘરને મોભે. આળસ ૧૪
કૃષ્ણ કથારસ અનુભવો, કાને છો તમે શરૂવા;
કોળ નોળવણીયરતણા, દેહ છુટોને વરૂવા આળસ.૧૫
પામી ઉત્તમ દેહને, હરિ ચિત્તથી ન મુકો;
નિત્યે ઘર ઘર માગશો. તમો લુખોને સુકો. આળસ,૧૬
શીંછ રોઝને વાઘની, છે નરતીરે કાયા;
તે છુટવા છબીલો ભજો, તમે મુકીને માયા આળસ ૧૭
ચેતિ સકો તો ચેતજો, શું કહીયેરે ઝાઝુ;
હરિ વિનાજીવનું દુખડું, કહેતા હું તો વાજું. આળસ૧૮
માનવ દેહ મોંઘો જડયો, કાંઇ સાધન સજીયે;
રામકૃષ્ણ સરવે તજી, ભગવાનને ભજીએ આળસ.૧૯

૪૪

દીવલ તો ખુટયુંરે કુશકા ખાંડતારે,
પ્રાણીયા તેં કીધું એવુંરે કામ;

આદર કરતારે, આયુષ્ય વહી ગયુંરે,
સુખમાં તો સમર્યા નહી શ્રીરામ. દીવેલતો. ૧
મનુષ્ય જનમરે મહા મહિ જડયોરે,
ભજવાને સત્ય શ્રી સારંગપાણ;
વહોરતને વહોરીરે, કાચ કથીરનીરે;
કહાવે વળી સઉમાં ચતુર સુજાણ. દીવેલતો. ૨
જ્યા લગી વહેતોરે ગાતર ગાંઠડીરે,
ત્યાલગી સહુકો કરતું હેત;
દોહેલી વેળાનોરે, સંગી એક રામછેરે,
ચીતડામાં ચેતી શકાય તો ચેત દીવેલતો. ૩
ઉંચીને કોટેરે ભાઇ શું દોડતોરે,
આગળતો આવે છે મહા અર્ણ;
રામકૃષ્ણ પ્રભુરે સાચા સવજોરે,
તે પ્રભુ રાખજે તુજને શર્ણ. દીવેલતો. ૪

૪૫

સામાન સાંભળરે સંગી તારા ચાલીયારે,
જે વળી આવતા તારે સાથ;
ઇંદ્રિયો સઘળીને શીથળ વિથળ થઇરે,
લાકડી તો ઝાલી છે વળી હાથ. સામાન. ૧

ઉદરને કાજેરે પરને આંગણેરે,
ઉભો વળી સાંજે ને પરભાત;
ધંધોને કરતાંરે ધોળાં આવીયાંરે,
નવ લહી કાળ કેરી જે ઘાત. સામાન. ૨
આ ભવમાં આવીરે ભલપણ શું કરયુંરે,
ભારે મારી જનેતા નવ માસ;
રામ નામ લેતાંરે રસના આરસીરે,
કીધી તેતો વીષીયો કેરિ આશ. સામાન. ૩
બુદ્ધિ બળ સાથેરે બંધનમાં પડયોરે,
જઇ ભીડી બાવળીયાશું બાથ;
રામકૃષ્ણ પ્રભુરે સાચા સેવજોરે,
વાલો મારો નર્ક નિવારણ નાથ. સામાન. ૪

૪૬

હરિ ભજનવિના;દુઃખદરિયા સંસારનો પાર ન આવે;
જડ બુદ્ધિ જીવ, સંત વિના શુદ્ધમારગ કોણ બતાવેટેક
તેં અનેકવાર અવતાર ધર્યા, કૈં કર્મ તણા કોઠાર ભર્યા
અઘ ઓઘ તણા અંબાર કર્યા. હરિ. ૧
ફર્યો ચાર, ખાણ લખચોરાશી થયો જળચર
સ્થળચર ગર્ભવાશી,

માયા બંધનથી ન શકયો નાશી. હરિ. ૨

પામ્યો મનુષ્યદેહમાં નહિરે મણા, ધન ધામ પુત્ર પરિવાર ઘણા;

હવે ગાઇલે ગુણ ગોવિંદ તણા. હરિ૰ ૩

તું ઝાડપહાડ જડરૂપથયો તે શીતવરસા સુરતાપ સહ્યો;

તારા કષ્ટનો પાર નવ જાય કહ્યો. હરિ૰ ૪

દુઃખજન્મમરણ એવું જાણી; શું બેઠો આળસ આણી;

કહે પ્રીતમ ચેતી લે પ્રાણી. હરિ૰ ૫

૪૭

હરી ભજન થકી, છોટા હોય તે સઉથી મોટા થાય;

તાપ તાપ ટળે, જન્મ મરણનાં સંકટ સરવે જાય. ટેક

શુકજીનું મુળ જુઓ શોધી, સજનો ઘાતી પશુરોધી;

થયા આપે ઇશ્વર અકરોધી. હરી૰ ૧

જુઓ વાલ્મીકજીની વાત ખરી, જેણે દર્ભશારામાં દેહ ધરી;

તેણે સો કોટી રામાયણ કરી. હરી૰ ૨

જુઓ એકલશૃંગી હરણીના; જુઓ વ્યાસમુની વણ પરણીના;

જુઓ સુતપુરાણી કોણ કરણીના. હરી૰ ૩

જુઓ દાસી સુતથી શું હીણપણું, વળી પુન્ય પવિત્ર ચરિત્ર ઘણું;
થયા નારદ મન ગોવિંદતણું. હરિ૦ ૪
જુઓ માંડવની મીંડકી માતા, એવા વશિષ્ઠ વિશ્વે વિખ્યાતા;
જુઓ ચતુરાનન પંકજ જાતા. હરિ૦ ૫
જેમ મધ્યમ જળ ગંગામાં ભળે, તે ગંગા સરખું થઇને ફળે;
જેમ પારસ પરસે લોહ ટળે. હરિ૦ ૬
એમજાતભાતસઉનજાણી,હરિભજેતેહહરિસરખો પ્રાણી
કહે પ્રીતમ ઓળીખો અંધાણી. હરિ૦ ૭

૪૮

દેહ મનુશ્ય ધરી હરિ ના જાણ્યા, તેણે સરવસ ખોયું;
મારા વાલાજી, મહામણિ મુકીને પથ્થર ચિત પ્રોયું. ટેક
તે અમરત ઢોળી વીખ પીધું, તેહાથે કામ કુડું કીધું;
તેં મિથ્યા માતને દુખ દીધું. દેહ મનુશ્ય ધરી. ૧
તનેજાળવીયો જઠરામાંહી,તારૂં રક્ષણકર્યું પ્રભુએ ત્યાંહી
તેને સંભારયા સુપને નાંહી. દેહ. ૨

તેં જગપતિને નવજોયો,કલ્પવૃક્ષ તજી બાવળ બોયો;
તે ઉત્તમ જન્મ એળે ખોયો. દેહ. ૩
એની દેહ અશુદ્ધ અશુદ્ધ વાણી, જેણે પ્રિત પ્રભુ શું
નવ આણી;
એ અધમ જાત પામર પ્રાણી. દેહ. ૪
એને કૃતઘ્ની સરખા કહીયે,તેનીસંગે તે સરખા થઇયે;
કહે પ્રીતમ એથી અળગા રહીયે. દેહ. ૫

૪૯

હરિભજનથકી,છોટાહોયતે સહુથી મોટા થાય એ રાગ.
મન માને નહીં, સો ફેરા સમજાવું તોય શું થાય;
બાળકઠણકઠોર, ચંચળચોર ચપળચિત્તચો દશજાયટેક.
મનભુતતણીપેઠે ભમતું, મન માયામાં રહે છે રમતું;
તને હરિ ભજવાનું નથી ગમતું. મન૦ ૧
જમકિંકરનો ભયજાણે,તોમિથ્યાસુખને શિદ માણે;
ગયો અવસર ફિરમાં નવ આણે. મન૦ ૨
મળ્યો મનુષ દેહ તેમાં નહીરે મણા, ધન ધામ પુત્ર
પરિવાર ઘણા,
તું તો ગાને ગુણ ગોવિંદ તણા. મન૦ ૩

મગદળનો માથે માર પડે, તોયે ફરીને દવાર અડે;
ફળ દેખી મરતક ઝાડ ચહડે. મન૦ ૫
કહે પ્રીતમચેતીલે પ્રાણી, શું સુતો સોડય ઘણી તાણી;
તારે માથે મરણનો ભય જાણી. મન૦ ૬

૫૦

પાણીનો ખેલ બનાવ્યોરે,એનીતોકહીયે અક્કલ ઘણી;
સહુથી તો રમનારોરે, શોભા તો એના નામ તણી. ટેક
ખરૂં એ પાણી ને ખોટું એ પાણી,પાણીઅફીણને ખાંડ;
એ પાણીથી થયાં નર નારી, એ પાણીથી બ્રહ્માંડ;
પાણીનું બન્યું મોતીરે,પાણીની બની હીરાકણી. પા. ૧
પાણીની અમુલ્ય કાયા બનાવી, હાડ ચામ લોહીમાંસ;
પાણીનારે પશુપંખો બનાવ્યાં, પહાડ પથ્થરને ઘાસ;
પાણીનાહાથીઘોડારે,પાણીનીશાલપામરીબણી બણીપા.
પાણીનારે પચરંગ બનાવ્યા, અઢાર ભાતનારે અન્ન;
સહુથી ન્યારોમારોસાંઇ બીરાજે;તેનેદેખીનેથયોછું દંગ.
સંગ કીધો તેનોરે, સત્તા તો આત્માની ઘણી પાણી૦૩
અક્ષરાતિ તે અક્ષર બ્રહ્મ નિપાવ્યા, નેઅક્ષરથી નરનાર
ઓંકારથિ ત્રણ ગુણ નિપાવ્યા, એ અઠાવીસ નિરધાર
ઓગણત્રીશમા મહાવીશણુરે,ત્રીશમાબાપુગાયભણી. ૪

૫૧

નામ જેણે જાણ્યું રે, તેતો વેદ ચારે ભણ્યો;
ભેદ જેણે જાણ્યોરે, તેતો ખરો તરત ભણ્યો.   ટેક.
બતરીસ આભ્રણ અંગે ધરિ નારિ,
નાક વિના શો શણગાર,
કવીએ જો આપનું આપ ન જાણ્યું,
તે કેમ કરિ ઉતરે પાર;
સાર કયાંથી મળશેરે,ભણ્યો ખરો પણ ન ગણ્યો નામ.
વાંઝણી નારીને સુપનું આવ્યું છે.
પુત્ર નથીરે એની પાસ;
એમ ભજન દેખા દેખી કરે છે,
તેની કેમ પુરી થશે આશ;
કેને બાપ કહેશેરે, વેશ્યાએ જે પુત્ર જણ્યો. નામ૦ ૨
નામ ગુણને રૂપને નાશ વળી, ચોથું પદ અવીનાશ;
એ ચોથા પદનો જે ભેદ જાણે,તેને કહીએહરિતણોદાસ.
નાશ કરિ કર્મનોરે, સંશે એક પળમાં હણ્યો નામ૦ ૩
ગરીબી રાખી તમે ગુરૂજીનોસાંહો, કરો શબ્દનો તોલ;
આપણ થકીજો અદકો મળે તો,તમોધારણકરજોબોલ

૫૨

ગુરૂને સંગે બાપુરે,અનામી નામ પોતે બનાયો નામ૦૪
ટીટોડી કહે તજિયેરે, ભુમી ઉપર ભારજ થશે;
અઢાર અક્ષૌહિણિ દળમારે, ઇંડાં અટવાઇ જશે. ટેક.
ભુમિ તજી જઈ વ્યોમે વસિયે, પણ ભવિષ્ય ન ભુલે;
કૃષ્ણ કર્યું તે કોઇથી ન મટે, શું ડહાપણમાં ફુલે;
હજુર હુકમથીરે, હોનારૂં તે સેજે હશે. ટીટોડી૦ ૧
રામ પ્રગટીને રાવણ રોળ્યો, ને પાણિમાં બાંધી પાળ;
સોનાની લંકાક્ષણમાં લુંટાવીને,વિભિષણ કર્યોરેભુપાળ
વીશે ભુજ વાઢયારે, છેદયાં મસ્તક દશે. ટીટોડી૦ ૨
પ્રલ્હાદજીની પ્રતિજ્ઞા પાળી. હિરણ્યાકસ્યપુ હણ્યો;
નરસિંહ રૂપ ધર્યું મારે નાથે, બ્રહ્માના વરને ગણ્યો;
હરિથી સર્વે હેઠુંરે, ઉગરે નહિ ઉપાય કશે. ટીટોડી૦૩
ગજઘંટાનાંખીને ઇંડાં ઉગાર્યાં,પક્ષીના કીધી પ્રતિપાળ;
મુકુંદ કહે મધુસુદન મોટા, સમરો દીન દયાળ;
ભાળ મને લાધિરે, હરિ હરિજનમાં વસે. ટીટોડી૦ ૪

૫૩

કપોતની કહેછેરે, કંથ મારૂં કહ્યું કરો;
સીંચાણાનો ભે છે રે, પારધીએ બાણ ભર્યો. ટેક.

અહીંથી ઉડી અળગાં રહિયે, આ દેશતજી પરદેશ;
મરમ વચન પીયુ મારાંરે માનો, લાજ નહિ લવલેશ;
પ્રમાદને મેલોરે, રાંક વેણ રૂડે ધરો. કપોતની. ૧
કપોત કંથ કહે કાયર, કામની, હોનાર છે તે હસે;
શતરનું સાલ સેજમાં ટળશે, કર્યું કર્તાનું થશે;
હરદે હરિ રાખોરે,મુખે કૃષ્ણ કૃષ્ણ ઉચરો. કપોતની ૨
અહિ ડસ્યો પાધને પાયે, બાણ ડગ્યો તે વાર,
સીચાણાનું છેદાયું સિર, કૃષ્ણ કરણી કરતાર;
ભાવે ગુણ ભાખોરે, ભવજળ તરો તરો. કપોતની ૩
તન તરૂવર પ્રાણ પંખીડો, પ્રવૃત્તિ નિવૃત્તિ બે નાર;
અહંકાર અહિનેજરા પારધિ, કરોધ સીંચાણો નિરધાર
મુકુંદ મનમાંથીરે, પ્રભુ નવ રાખો પરો. કપોતની૦ ૪

૫૪

માથે કોપી રહ્યો છે કાળરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
પાણી પહેલી બાંધી લેને પાળરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
નથી એકે ઘડીનો નિરધારે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
આતો સુપના જેવો સંસારરે, ઉંઘ તને કેમ આવે. ૨
અલ્યા એળે ખોયો અવતારરે; ઉંઘ તને કેમ આવે.
તારા માથે છે જમનો મારરે, ઉંઘ તને કેમ આવે. ૩

તારા મનનું ધારયું થશે ધુળરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
ચાર તોલાં છે મણમાં ભુલરે, ઉંઘ તને કેમ આવે. ૪
ફરી આવ્યો છે ગર્ભમાં કોલરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
થાશે આવેલું થાય છે કથોલરે, ઉંઘ તને કેમ આવે.૫
જોતાં જોતાં આયુષ ખુટી જાયરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
તારા ડાપણમાં લાગી લાયરે, ઉંઘ તને કેમ આવે. ૬
કાંઠે આવેલું બુડશે ઝાઝરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
તારે કાજે કહે છે રૂષિરાજરે, ઉંઘ તને કેમ આવે. ૭

૫૫

આભડશેટમાં બુડયું બધું અંગરે, સારૂ થાય શી રીતે.
નથી નાહાતો ગોદાવરી કે ગંગરે, સારૂ૦ ૧
દેવ મંદીરમાં નથી કરયા દીપરે, સારૂ૦
નથી કરતો તું ટેલીયાની ટીપરે, સારૂ૦ ૨
નથી ચપટી કરાવ્યાનો ચાલરે, સારૂ૦
ખાવા તાકે મફતના માલરે, સારૂ૦ ૩
દેવ દરશનનું નિત્ય નથી નેમરે, સારૂ૦
આખી પૃથ્વીના વ્હોરી લીલા વેમરે, સારૂ૦ ૪
નથી વાપરતો દેવની દસુંધરે, સારૂ૦
નથી વાપરતો વીપ્રની વસુંધરે, સારૂ૦ ૫

નથી દીધાં તીરથમાં દાનરે, સારૂ૰
નથી આપ્યાં અતીથી ને માનરે, સારૂ૰ ૬
નથી કરતો તું ખળાનિ ખેરાતરે, સારૂ૰
રૂષિરાજની ન રાખી રૂદે વાતરે. સારૂ૰ ૭

૫૬

જીવલડા આજ કે કાલે જાવું,
ઉડી જાયે રાખ થઈ તન આવું. જીવલડા. ટેક.
પડયાં જાળે પંખી તેતો પકડાશે,
કમળ ખીલ્યાં તેતો ખખીત કરમાશે;
જનમીયા તેતો જરૂર મરી જાશે. જીવલડા. ૧
ગયા જેને ગાદીપતિ ખાઇ ગોથાં,
પડયાં મુકી ચાલ્યાં પંડિત પોથાં;
થયાં પછે થોડે થોડે સડી થોથાં જીવલડા. ૨
ખમા ખમા કહેવાતાં પડતાં આખડતાં,
ચતુરંગી પુઠે દળ ચઢતાં,
જુઓ એનાં નામ હવે નથી જડતાં, જીવલડા. ૩
ગુણીજન જેના આગળ નીત ગાતા,
વળી એતો દેશમા વખણાતા;
તે તો ગયા કાળના પુરે તણાતા. જીવલડા. ૪

નવા નવા પોશાક પહેરી નિકળતા,
મોહોટા મોહોટા મહિપતિને જઇ મળતા;
બહુ એવા મળ્યા મશાણમાં બળતા. જીવલડા. ૫
ફુલાં કાને લટકાવી ફાંકડા ફરતા.
ધમધમ કરતાં ધરતી ઉપર પગ ધરતાં;
દીઠા એતો નજરે ઠાઠડીઓમાં ઠરતા. જીવલડા. ૬
જેને ઘેર ગરબડ ત્રંબાળુ ગાજે,
વળી વાજાં છત્રીસ વેગળાં વાજે;
રાજા એવા જલતા જોયા રૂષીરાજે. જીવલડા. ૭

૫૭

મનડા માન્ય સાચું છે મરવું,
ખીલ્યાં પાંદડાં એને નહી ઘટે ખરવું, રે મનડા. ટેક.
પડતા ચહેમાં કંઇક કો વરસ પચીસે,
વળી કેટલાકતો વહી ગયા વીશે;
ત્રીયા મેલી ટળવળતી કોઇ ચે ત્રીશે. રે મનડા. ૧
ખુટે કાળે કંઇક અગાશીથા ખશીયા,
રહ્યા ખપી પરદેશમાં કંઇક રસાયા;
દિઠા કંઈક દેહોત વીષધરે ડસિકા, રે મનડા. ૨
બાળવયમાં શોધી લીધાં કંઈક બળીયે;

ફરયાં જાણે વાંદર ચોળાની ફળિયે;
કાઢી નાખ્યા કંઇકના વંશ કોગળીએ. રે મનડા. ૩
ભળી ગયા ભોમી વિશે કંઇક ભોમી,
ઉડી ગયા કંઇક નારી આગે ઉદ્યોગી;
જતા રહ્યા જાણે દિગંબર જોગી. રે મનડા. ૪
નીચું કરી કાંધ ન કોઇને નમતા,
મહા અભીમાન અને અતિ મમતા;
ભાળ્યા એના સમશાને કાગડા ભમતા, રે મનડા. ૫
લખેશરી કરોડપતી કંઇક લોકો,
હતો જેના હાથમાં હેમનો હોકો;
પડી ગઇ એહવાની ઓચંતી પોકો. રે મનડા. ૬
કદી નોય સુપનાની દોલત સાચી;
કાયા માયા એજ રીતે જાણો કાચી;
રખે રૂષીરાજ કહે જુઓ રાચી. રે મનડા. ૭

રણછોડજીનો શણગાર,

રણછોડરાયે સારો ધર્યો શણગાર,
તમને નીરખું વારમવાર, રણછોડ;

તમારી શોભા અપરમપાર, રણછોડ,
તમ દર્શન અમો મંદીરમાં પેઠા;
નાહી ધોઇ પ્રભુ બાજોઠ બેઠા,
શણગાર લઇ સઉ સેવક પેઠા;
પ્રથમ પહેલી ધોતી ધરાવી,
સારી સારી સુગંધી લગાવી;
ચંપો ચંબેલી, જુઇ, કેવડો, ને ગુલાબછડી,
તે મેકે અપરમપાર. રણછોડરાયે.
જરકસીનો જામો પહેર્યો છે,
પાપણ ઉપર પાઘ વર્યો છે;
કસી, કંદોરો, ને કાતરો ઘાલ્યો,
દામણીએ આઢો આંકજ વાળ્યો;
હીરા, માણેક, મોતી ને મુકતાફળ.
તે શોભે અપરમપાર. રણછોડરાયે.
મુસ્તક ઉપર મુગટ ધર્યો છે,
કોટમાં આભરણ કંઠો જડયો છે;
ચીસપટી માંહી પદ્મ પડયો છે;
કાને કુંડલને હંબચીએ હીરો.
કડાં, સાંકળાં, વેડ, વીંટીઓને બાજુબંધ;

પાયે ઝાંઝરનો ઝમકાર. રણછોડરાયે.
ફુલ તુલસી, ગુંઝ કમળની માળા,
હાથમાં ગેડીને વાંસળી વાળા;
સારા શોભો તમેછો નંદલાલા,
પાનના બીડાં ને દર્પણ આપ્યાં;
ભાવ ભકી એવે રૂપે દર્શન દેજો,
નીરખ્યાં એવા રદયમાં રેહજો:
ગુણ ગાય તમારો દાસ. રણછોડરાયે.

સુદામાને બતાવેલી અકળ લીલા.

એક વખત વિઠ્ઠલવર ચાલ્યા,ભાવભક્ત ઉપર લાવ્યા;
બાળ સ્નેહિ સુદામાને, મવળા માધવજી આવ્યા. ૧
સુદામાપુરિમાં પ્રભુ પધાર્યા, નર નારીને હેત વાધ્યું;
પવિત્ર પત્નિ સુદામાની, હરજીને આસન આપ્યું,
સુદામા કહે છે નારીને, ચડાવ્ય ચુલે તપેલી;
રીત સીદ્ધ ને નવ નીધ તે, આ હરીએ મને આપેલી.૩
મુષ્ટી તાંદુલ લઇ માધવે, મને ઘણો ગ્રહસ્થ કર્યો.
દળિદર હતું દાણા નમળતા, તે દુખનો દિવસ હર્યો ૪

રામા રસોઈ કરવા બેઠી, શાક પાક સામગ્રી ઘણી;
રોટલીની શેર કણેક બાંધિ, તેમાંથી અદશેર વણી. ૫
ત્યારે સુદામા કહે શામને, શીદ ભુખ્યા બેશી રહીએ;
રસોઇ તૈયાર થવા આવી, નદીએ નાહાવાને જઇએ. ૬
એટલે ઉઠયા શામ સુદામા, એક એકના કર ઝાલ્યા;
સ્વચ્છ ધોએલા વસ્ત્રજ લીધાં,વાતો કરતા બેઉ ચાલ્યા
શુદામા કહે સુણો શામજી, હું બ્રાહ્મણપર હેત લાવો;
લોક વાત કરે છે, માટે અકળ લીલા મુને બતાવો ૮
એક અકળ લીલા જોવાને, મોહન હું મરૂ મથી;
શામ કહે અકળ લીલા, જોવામાં કાંઈ સાર નથી. ૯
સુદામા કહે મારે જોવી, એમ કરતા નદીએ આવ્યા;
અકળ લીલા હરજીવનજી;દેખાડવા દીલભાવ લાવ્યા.૧૦
શામ કહે સુણો સુદામા મન તણો મુમત મેલો;
આપારથી ડુબકી મારે, પેલે પાર કોણ જાય પેહેલો.૧૧
એમ કહી મુમતે ચડીયા પડીયા નદીના નીરમાં;
ત્રણલોકનો નાથજ ત્યાંથી જઇ ઉભો સામીતીરમાં.૧૨
અકળ લીલા નથી ઓછી ન ઉતમ નટવર નાગરમાં;
હરજીએ હડસેલી મેલ્યો સુદામાને સાગરમાં. ૧૩
બે ઘટીકાએ બહાર નીકળ્યા, પસ્તાવો મનમાં કરતા;

કયાંગયું ઘરને કયાંછે ઘનશામ,આંખેઆંસુડા ભરતા.૧૪
ભારે જળજોઇ ભડકી ઉઠયા,ભજવા ગાંડયા દીનબંધુ;
નદી મારી કયાં નાશી ગઇ,કયાંથી આવ્યો આસિંધુ.૧૫
આજળથી નહી જાઉજીવતો,કહી જગદીશનું ધ્યાનધર્યું;
દામોદરને દયા ઉપની, સાગર વચ્ચે ગામ કર્યું. ૧૬
તેમાં મલેચ્છ મનુષ્ય વસાવ્યાં,અવળી રીતી તેચાલે;
બ્રાહ્મણ શુદ્ર સર્વે સરખા, એક એકને કન્યા આલે.૧૭
તેવા ગામમાં ગયા સુદામા, નગરશેઠ સામા મળ્યા;
બ્રાહ્મણ તમે ભલે પધાર્યા, કહીને સાથે લેઇ વળ્યા.૧૮
વીપ્ર કહે સુદામાપુરી, કહે શેઠ કેટલે હશે,
શેઠ કહે સુદામાપુરી, જાતાં વીશ વરસ થશે. ૧૯
વીસ દિનથી વહાણ ગયાંછે, તે જઇને પાછાં આવશે;
પછી તમને ઘેર પહોચાડે, સાઠ વર્ષે જવું ફાવશે. ૨૦
સુણી સુદામા સંતાપ કરતા, કોને ઘેર જઇને રહાશું,
પેટપાપી પુણવાલાગશે,કયાં જઇનેઅનાજ ખાઇશું.૨૬
શેઠ કહે સંતાપ ન કરશો, સૌ તમારૂં કષ્ટ કાપુ;
ખાવા પીવા ઓઢવા પેહેરવા,રહેવાને મંદિરઆપું.૨૨
મારે પેટ છે પવીત્ર પુત્રી, તે દેઉ તમને કન્યા;
સુદામા કહે લેઉ શુદ્રની,થાયઅતી અધરમ અન્યાય.૨૩

ત્યારે શેઠ કહે આ ગામમાં, બ્રાહ્મણ શુદ્ર સહુ સરખા;
સઘળે એઠું અન મળવાનું ભુખે કયાંમારશો વળખાં.૨૪
એટલે સુદામા અકળાયા ગામ લોક ગરદન ઘાલે;
સો વરસે ઘેર જવાનું અન્ન ઉદક વણ કેમ ચાલે.૨૫
અન્ન ખાઇશું ને વટલાઇશું,પરણ્યામાં ચીત્ત પેઠું છે;
નાતરહી સુદામાપુરીમાં ત્યાં જાણવા કોણ બેઠું છે. ૨૬
એવું સમજી કન્યા પરણ્યા. જુદું ઘરબાર લઇ રહ્યા;
પત્ની રાંધે પોતે જમે ભ્રષ્ટા ભેગા ભ્રષ્ટ થયા. ૨૭
સુદામાએ સંસાર માંડયો નારીને પાંચ પુત્ર થયા;
પાડોશમાં એક અબળા મુઇતી તે સારૂ શમશાન ગયા.૨૮
ઘણુંક માણસ ગયું મશાણે, મડદું છોડાને જુએ;
જે નારી મુઈ તેનો નાથજી, આંખે આંસુથી રૂએ. ૨૯
કાષ્ટ લાવી ચીતા ત્યાં ખડકી ચીંત્યામાં બહુ જીવ પેઠો;
નારીનું મુસ્તક ખોળામાં,લેઇને પીઉ બળવા બેઠો. ૩૦
સુદામા જોઇ વિસ્મય પામ્યા, બળનારો મુરખ જેવો;
સુંદરી સાથે પુરૂષ મરે, આ અનર્થ અવળો કેવો. ૩૧
તે સુણીને સહુ જન બોલ્યા, સુદામા તું છે મતિયો;
ગામ ચાલછે નારીપુઠે, સ્વામી હોય તે થાય સતીયો.૩૨
સુદામા કહે ચાલજ ખોટા તેને તમે માન્યો ખરો;

કોઇ પુરૂષ બળે નહી તેને કહો ભાઇ તમે શું કરો. ૩૩
લોક કહે ન તોડીએ ધારો, બાંધીને સાથે લઇએ;
સીધી રીતે બળે નહી તો પરાણે બાળી દઇએ. ૩૪
સુદામા કહે અરે શામજી, સર્વે મચ્યા તે લોક નડશે;
મારી પત્નીનો પંડ પડે તો મારે પણ બળવું પડશે. ૩૫
એવા એવા સંતાપ કરતા ભજતા શ્રી અંતરજામી;
હરી લીલાથી સુદામાની, પત્નિ પણ મરણ પામી. ૩૬
સુદામાએ સબ દીઠું ને, પોક મેલી રડવા બેઠા;
જાણ્યું જોડે મને બાળશે, કોઠીયો વચ્ચે જઈ પેઠા. ૩૭
નયતણા ત્યાં લોકો આવ્યા મડદું ઉપાડ્યું હાથે;
સુદામાને શોધી કાઢયો, બળવા સારૂ લ્યો સાથે. ૩૮
શુણી સુદામા થરથર ધ્રુજ્યા, ખુણે રહી આંખો ચોળે;
લોક લઠીઆ લઈ લાકડીઓ, કોઠી કબાલા ખોળે. ૩૯
ખુણામાંથી ખોળી કહાડયા, ખેંચીને બારણે લાવ્યા;
હાથ ઝાલી હઠવા ન દીધા, તેડીને મશાણ આવ્યા. ૪૦
ચીતાખડકી સહુ લોક બોલ્યા, બાકી નહિ રહે વિત્યામા;
પેહેલેથી સુદામા સમજી, બીરાજો આ ચીતામાં. ૪૧
ગુણી સુદામા કરે સોસના, અગનીના ભડકા થાશે;
ફોલ્લા ઉઠશે પાણી છુટશે, દુખ પામીને જીવ જાશે. ૪૨

અગ્નિ ન ખમાય ને જીવ જાય, બળ્યું બળવું નારીસંગે
તે કરતાં પડુ દરિયામાં, વેદના વ્યાપે નહીં અંગે. ૪૩
એવું વિચારી બોલ્યા, બળવાને તૈયાર થઉં છું;
ઉભા રહો ભાઇ મેલો મને એકવાર નાહાવા જાઉં છું. ૪૪

એમ કહીને છેતરી ચાલ્યા, જળમાં જંપાપાત કીધો;
સ્નેહી સુદામાને શામળિએ નદિમાં ખેંચી લીધો. ૪૫
સુદામાએ ટોકુ કહાડયું એટલે હસ્યા વનમાળી;
પ્રભુ કહે તમે છો પાછળ હું આગળ છું લ્યો તાળી. ૪૬

સુદામા કહે શેની તાળી, ઘણાં વરસ વહિ ગયાં;
કૃશ્ણ કહે કે હમણા આવ્યા, નારી રાંધ્ય રહિ હશે;
ચીઠલ કહે વસ્ત્રજ પહેરો, રસોઇ શીતળ થઈ જશે. ૪૮

સુદામા કહે શું બોલોછો, રસોઇ શેની શીતળ થઇ;
પ્રભુ મશ્કરી કરવાની તે, ટેવ તમારી નહિ ગઇ. ૪૯
તે કરતાં તમારૂં બોલ્યું, સત્ય હોય તો વાત કહું;
એ વારતા કોને નવ કહેશો, કહોતો હાંસી કરે સહુ. ૫૦

માહારાજા તમ સાથે સરત, કરિ પાણીમાં હું પડીયો;
કીનારો કેમ આવ્યો નહિ, સાગર જળમાં નીકળ્યો. ૫૧
ત્યાં સોહામણું નગ્ર નીરખ્યું, ભ્રષ્ટા ભ્રષ્ટાં સૌ પ્રાણી;

ઉંચ નીચને ભેગુ ભોજન, અનીતી દુઃખની આણી.૫૨
ત્યાં હું ગયો વિવાહ થયો, શુદ્ર જનના ઘરમાં પેઠો;
ખાનપાન સહુ સસરે પુરયું તેને પુત્ર વરી બેઠો. ૫૩
ચોખા રેહેવા મન ધર્યું પણ, અન્ન ઉદકવણ ટળવાયો;
નીચ જાતી પરણ્યો તેનું રાંધી જમીને વટલાયો. ૫૪
વટલીને ઘર સંસાર માંડયો પાંચ પુત્ર તેનેજ થયા;
તે વાતનેબહુ દિવસ વીત્યા તે વારના શું ઉભા રહ્યા.૫૫
સુણીને શામળીયો બોલ્યા, ભાષણ તમારૂં ભાવ્યું;
શ્યો સીંધુ શાં સુંદરી છઇયા, શું તમને સ્વપ્નુઆવ્યું.૫૬
જાગૃત છોને લવરી માંડી, ન બોલસો દુખશે ડાચું;
સુદામા કહે સોગન તમારા, નહિ સ્વપ્નુએછે સાચું.૫૭
શામ કહે સાચું હોયે તો, સંગ તમારો પરહરિએ;
બ્રાહ્મણ જાતી ભ્રષ્ટ થયા, તેની તો સોબત કેમ કરીએ.૫૮
બીઠલ વદે કહું વીશ્વમાં, ચાડી કરવા ચોરે ચડું;
સુદામા કહે વાત ન કરશો, પ્રભુ તમને પાયે પડું. ૫૯
તવ શામ કહે ચાલો સંચરીયે, તમારી નારી પાસે;
મ્હારૂં કે તમારૂં સાચું સઘળું તે ત્યાં જણાશે. ૬૦
લવરી માંડી ભાંગ પીધેલી, કહીને કૃશણે કર ઝાલ્યા;
ગાંડામાં ગણી કહાડીને સાથે લઇ મ્હોલે ચાલ્યા. ૬૧

ઘરમાં સ્નેહી સાથે પેઠા અકળ લીલા બહુ પાકી;
રામાની રસોઇ જોઇ તો, નવટાંકની રોટલી બાકી. ૬૨
તેવું જોઇ ને ઝાંખા થયા, સુદામા પડીયા વીલા;
શામ કહે તમે સંસાર માંડયો, તે સઘળી મારી લીલા. ૬૩
સુદામા કહે અકળ લાલા, શું વખાણું મુખ થકી;
ત્રીકમજી તમારી લીલા, સપને પણ જોવી નથી. ૬૪
સુદામાજી બન્યા ભકત્ત જનને મન ભાવે;
વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદેછે, કૃષ્ણ કળ્યામાં કેમઆવે. ૬૫

ઝુલેણી.

ગાયો ચારીને ગોવિંદ ઘેર આવ્યા ને, વારણા લેઉ વારી વારી.
ઘરમા પેસતાં કાન ઉઘાડા દીઠા, ઝુલણી કયારે વિસારી
ઓ નંદના નાનડીઆરે, ખમા મારા મનના મોહનજીરે;
ખમા મારા તનના ત્રીકમજીરે, ખમા મારા પ્રેમના પાતળીયારે.
ખમા રાય રણછોડ રંગીલારે, નંદલાલ ઝુલણી કયાંરે વિસારી. ૧
રૂવે રૂવેને કાન રૂદન કરે ને, લાવી બેસારૂ સામે ઓટે;
એરે ઝુલણીને કારણેરે, કાન મંદિરીયામાં લોટે, ઓ નંદના નહાનડાયા ઓ નંદના. ૨

સાવ સોનાની સોએ મંગાવું, ને રૂપલા કેરા ધાગા;
આંતીલો દરજી શીવવાને બેઠો; કહાન કુંવરના વાઘા
એ નંદના નાહનડીયારે. ૩

એરે ઝુલણીમાં કાંઇએનથી પણ જડીઆછેમાણેકમોતી;
એરે ઝુલણીને કારણેરે ગોકુળ મથુરામાં જોતી;
એ નંદના નાહનડીયારે. ૪

જરકશીનોજામોશીવડાવું,નેઉપરશીવડાવુંકાન ટોપી;
છાનો રહેને મારા કુંવર કનૈયા, કાલ પરણાવું ગોપી;
એ નંદના નહાનડીયારે. ૫

દ્વારકાથી પ્રભુ ડાકોર આવ્યા, ને ડાકોર કીધું છે કાશી;
મધરાતે મથુરાથી નાઠા, મારી છે પુતના માસી;
એ નંદના નહાનડીયારે. ૬

રૂપીઆ તે ગજનો મશરૂ મંગાવું ને બખીયા દેવરાવું
રામ રાતા;
ગાય શીખેને સાંભળેરે ગુણ ગાય જસોદા માતા,
એ નંદના નહાનડીયારે. ૭

ખમા મારામનનામોહનજીરેખમામારાતનના ત્રીકમજીરે
ખમામારાપ્રેમનાપાતળીયારેખમારાય રણછોડરંગીલારે
એ નંદલાલ ઝુલણી કયારે વીસારી. ૮

ધ્રુવાખ્યાન.

કવિ.

શ્રી ગુરૂ ગોવિંદને હું નમું, પ્રેમ શું લાગું પાય;
આરાધું અવિનાશી એવા, અનાદિ નિરંજન રાય.
આદી નિરંજન અકળ સ્વરૂપ, રામે લીધાં રમવા રૂપ;
સૃષ્ટિ નીપાવા થઇ મનસાય, સુભટ થઇ પોઢ્યા જળમાં
જે જે વૈકુંઠરાય. ૧
હરી જળમાં પોઢ્યા સહી શેષ, નાગ ઉપર તે જાય;
નારાયણની નાભી કમળથી, બ્રહ્મા પ્રગટજ થાય;
બ્રહ્માના સ્વયંભુ તન, તેના પાંચે પુત્ર પાવન;
ત્રણ કન્યા બે પુત્ર વીખ્યાત, પ્રિયવરત તે ઉત્તાનપાદ,
જે જે વૈકુંઠરાય. ૨
ઉતાનપાદ નર નીપન્યો, રાજા રૂપ નિધાન;
રાજાને બે સુંદરી, તેનાં સુરતી સુમતી નામ;
સુરતી ઉપર નહીરે માન, તેના ધ્રુવજી એક સંતાન;
સુમતિ ઉપર છે ઘણું હેત, તેનાં કુંવર ઉત્તમ એક. જે. ૩
ઉત્તમ ઉછંગે બેસાર્યો રાયે સભામાંહી એકવાર;

પુત્ર લડાવે પ્રેમશું રાણી, હઇડે હરખ્ અપાર.
હરખ ન માયે હૈડામાંય, ધ્રુવજી રમતા આવ્યા ત્યાંય;
ઉછંગબેસવાકીધાંમન,અપરમા કહે કઠણ વચન.જે.૪

સુમતી.

અપરમાએમ બોલ્યા, ભુંડા, એ સુખ તુજને કયાંથી
અભાગણીના પેટતણા તું, જાને અકરમી ઇહાંથી,
ઇહાંથી જઇ વનમા તપ માંડ,હરિ ભજીને કાયા છાંડ;
ફરી જન્મલેમારે શરીર,તોતનેરાજ અપાવીશવીર.જે.૫
વચનો વનિતાનાં સાંભળી, ઉતાર્યો મહોંનો રંગ;
સભા તે સઘળી દેખતા, ધ્રુવજી થયા મન ભંગ.
મનભંગથઇ નાંખ્યોનીસવાસ,રોતાઆવ્યોમાની પાસ;
માયેચાંપ્યારૂદીયાશાથ,કહોકુંવરકોણેદુભાવ્યા આજ.૬

ધ્રુવ.

આજ સભામાં માવડી, બેઠો ઉત્તમરાયને ખોળે,
ઉછંગ બેસવા હું ગયો, ત્યારે અપરમા એમ બોલે,
અપર કહેઅભાગણીકેરા,સુખમાંછોતોવનજાઓ વેલા;
ફરીજન્મલેમારેશરીર,તો તનેરાછઅપાવીશવીર.જે, ૭

સુરતી

વળતી માતા ઉચરે, કુંવર હઇડે મ ધરીએ દુઃખ;
પુરણ પુન્ય કીધાં હશે ત્યારે, તે ભોગવે છે સુખ;

સુખઆપણને કયાંથીવાલા,નીયમધર્મ કશાનથીપાળ્યા;
નથી સંતોશ્યાજોગીજતિ,તપતીરથવૃતકીધાંનથી.જે.૮
નથી સંતોશ્યા સાધુને નથી, આપ્યાં વિપ્રને દાન;
ઓછાં કરમ જ્યાં આપણાં ત્યારે,કયાંથા રાયનાં માન
માન ભોગવે ઉત્તમ નિત્ય,દત્તવિનાકયમપામીએવિત;
જે હોય ઇંદ્રાસનનો ખપ, તો કુંવર જઇમાંડોતપ.જે. ૯
તપ માંડયું બ્રહ્માજીએ ત્યારે, પામ્યા પદ્માસન;
સેવા કીધી મન ભાવતી ત્યારે, પ્રગટયા નારદ મુન્ય.
મુનીએ માંડયો મોટોજાગ,તપતીરથવૃત થયા સુભાગ;
જોકરીએશ્રીહરીપ્રસન્ન,તોએભાગીયાટળીએતન.જે.૧૦

ધ્રુવ.

તને અભાગણી હું ટાળું મા, છુરે તમારો તન;
વનમાં જાઉં વેગે કરીને, સુખ સંભારૂ નહિ અન્ય.
સુખ સંભારે સાલે જેહ, વીશ્વંભરે પરઠીયો દેહ;
હરી મળેતો તાપઓલાયનેહીતર પ્રાહતજુરે માય.જે.૧૧

સુરતી.

માતાને આંસુ આવિયાં, ને અંતર ઉપજી દાઝ;
રાજાએ મને પરહરી, કુંવર તું કરે છે તાજ.
તુજ વિના હું રહીશ કેમ, ટોળાં વછુટી મ્રગલી જેમ;
જળ વિના જેવીમાછલી,મારાપ્રાણજશેટળવળી.જે.૧૨

ધ્રુવ.

ટળવળ મારે માવડી તું હવે, દુઃખનો આવ્યો અંત;
બીજ રોપવીશ સુખનું, તેને ફળ લાગશે અનંત.
અનંત કરૂણા કરશે હરી, આપણી આશ પુરશે ખરા;
એ છે અનાથનોરે નાથ,તેનેભજવાજાઉંરે માત.જે.૧૩.

સુરતી.

વળી માતા એમ ઉચ્ચરે, કુંવર પાંચ વરસનો તન;
બીજું બાળક એકે નથી, કેમ હું વાળું મન.
કેમ મોકલું વનની વાટે, કહેતાં મારાં હૈડાં ફાટે;
આંખનીઆગળરહોનેબાળ,ઘેરબેઠાભજી યેગોપાળ.જે.

ધ્રુવ.

ઘેર ગોપાળ ન પામીયે મનમાં, મોહ ઉપજે માય;
ખાતાં પીતાં પહેરતાં માતા, કેમ દમાશે કાય.
કાયા દમતાં સરજે કાજ, તપ કરતાં મળશે મહારાજ;
વનમાંજઇવહેલોઆવીશ,માતાદો મુજને આશીષ. જે.

સુરતી.

આશિશ દે છે માવડી સુતને, હજ્યો કુશળ કલ્યાણ;
મસ્તકે રક્ષા માવની, કંઠે કૃશ્ણની રક્ષા જાણ.
કંઠે કરજો કૃશ્ણ રક્ષણ, ઉરની આગળ નારાયણ;
કટીકેશ્નવપુરૂષોત્તમપાય,એવીઆશિશદેછે માય.જે.૧૧

માને આંશુ આવીયાં ત્યારે, થંભીને રાખ્યાં નીર;
મારી જીભે કેમ કહું વળી, વનનાં વિચરો વીર.
વીર વચન કોનાં નવધરશો,તપકરતાંમાયાનવકરશો;
તપથીતમનેમળેહરી,વીરા,વીરાવેગેપધારજોફરીજે.૧૮

કવી.

ફેરા ફરિયો મતાનેરે, ફરીને લાગો ચર્ણ;
આજ્ઞા માગીને સંચર્યો, વદિને શુકન.
શુકન મળી સવત્સી ગાય, સુવાસણિ બેડું ભરિ જાય;
વરકન્યાપરણિનેવળ્યા,વેદભણતાંવિપ્રજમળ્યા.જે.૧૮
મળ્યા શુકન સધુ હરખના,ધ્રુવજીનીકળ્યા નગર બહાર
આગળ જાતાં ધ્રુજીને રે, મળીયા બ્રહ્મ કુમાર;
બ્રહ્મકુમારભગવાનનેચહાતા,હરિગુણગાતાવેણસુવાતા;
કરજોડી કહેછે ભુપતન,ક્ષમા કરોતમેનારદમુન્ય.જે.૧૯

નારદ

નારદ કહે શીદ જાઓ છો, શું છે તમારે કામ;
કોણ તમારાં માત પીતાને, શું છે તમારૂં નામ.

ધ્રુવ.

મારૂ નામ છે ધ્રુવ નીરધાર,મારા, પીતાને બે છે નાર;
રાવ રાણા બેઠા સોરંગ,ઉત્તમને તેડયો ઊછંગ. જે.૨૦
ઊછંગ બેસવા હું ગયો મારિ, ખાંત હઇઆની ખોલી;

દ્રષ્ટીએ મુજને દેખીને ત્યારે, અપરમા એમ બોલી.
અપરકહેઅભાગણીકેરા,જોસુખવાંછેતોલનજાઓ,વહેલા
ફરિ જન્મ લેમારે પેટ,તોતને રાજ અપાવીશનેટ.જે.૨૧
નેટ નારદ કેમ ભોલ્યું, એને આપ્યું ધન;
સભા સઘળી દેખતાં, મને કીધાં કઠણ વચન.
કઠણ વચન તે કેમ વિસરે,લોઢા સમ હોય તો નીસરે;
ખડગતણોતોસહિયેઘાય,પણએવાબોલસહ્યાનવજાય જે.

નારદ.

જારે ઘેલા અત્યારથી તું, એવડો શો ધરે કાળ;
માન કુમાન શું તાહરે તું તો, પાંચ વરસનું બાળ.
બાળકને શો ધરવા બોલ, ખાઓ પીઓ ને કરોકલોલ;
અપરમાનાં એવાં હેત,વિચારિને વાળો ચેત. જે. ૨૩

ધ્રુવ.

ચિત્ત તે કઇપેરે વાળીયે, મને બોલાવ્યો નહિ બાપ;
કશાયમાં લેખ્યો નહિ હું તો, તે ઉકળું છુ તાપ.
તાપકુંવરનવઆણિઘેરતી,સુખદુખનુંકોઇશરીગત નથી
હરિયેનીરમ્યુંતેમજહોય,કયાંકર્મછોડાવેનહિકોય.જે ૨૪
કો કાળે વૃદ્ધિ હાણ છે, તેનો ન ધરો હરખ ને શોક;
આણ ચીતવ્યું જે આવિ મળે, તેનો ધર સંતોષ.

સંતોષી કુંવર ઘેર પધારો, અપરમાના બોલ વિસારો;
આ કુંવરતારાબાપનેકહું,રાજઅપાવુંનેમાનેસહુ,જે.૨૫

ધ્રુવ.

સભામાં શું દેખાડિયે, સઊકોમાં વળી નાક;
સભામાં જ્યારે શોભશું મન પુરશે અભીલાખ.
સાખ લાખેણો કરશે હરિ, ત્યારે મંદીર આવીશ ફરી;
તપકરતાંજોહરિનહિમળે,તોમુજપ્રાણતજીશહુંબળેજે૨૬

નારદ.

બળ ક્રોધે હરી નહી મળે માનો મારા તન;
જન્મ થકી જોગી દેહ દમે, સ્વપ્ને નહી દરશન,
દર્શન તમને કેમ આપશે, વન જઇને વિમાસણ થશે;
વાઘ વરૂ વનમાં બહુ હશે,તે દેખીતુજતનધ્રુજશેજે.૨૭
જાશે ચીત સંસારમાં ત્યારે સાંભળશે રંગભોગ;
ભુખ તરશ જ્યારે લાગશે, ત્યારે કુંવર મુકશો જોગ.

ધ્રુવ.

જોગી રૂષી નહી મુકુ સ્વામ, મનઇંદ્રિયો રાખીશ ઠામ;
મેરૂ ચળે પણ ચુકું નહી,રૂષીજીતમ પરતાપે સહિજે૨૮

નારદ.

રૂષી કહે તું નીસર્યો ત્યારે, જાને મધુવન માંય
જમુનાજીમાં નાહીને, તપ આદરજે ત્યાંય.

ત્યાં જઈ કરજે અલ્પાશન, જળ પત્રતે ફળ પ્રાશન;
વળીતું ભજજેહરીનું નામ,સ્વરૂપસમરજેશ્રીઘનશ્યામ૨૯
શ્યામને શીશ મુગટ છે કાને, કુંડળ મકરાકર;
કોટે કૌસ્તુભ કટિમેખળા, પાય નેપુરનો ઝણકાર.
પાયપદ્મશંખ ચક્રને ગદા,એવું સ્વરૂપ સમરજો સદા;
કાનમાંઅક્ષરકહું છું જેહ,દ્વાદશઅક્ષરભણજેએહ.જે.૩૦

કવી.

એ કરતાં ખરટમાસમાં તુજને મળસે વૈકુંઠનાથ,'
આશીર્વાદ દેઇ દાસને, મસ્તકે મુકયો હાથ.
હાથ જોડીધ્રુવ લાગ્યો ચરણ.આજ્ઞામાગીવિચર્યોઅરણ્
એક કથા રહિ એણે ઠામ, રૂષિપધાર્યારાયનેગામજે.૩૧
મુનિ આવ્યા મહારાજપે, જોવા રાયતણું સુખ મન;
માન દિધા બ્રહ્મા પુત્રને, વળી આપ્યાં આસન.
આપ્યાં આસન બેઠા રૂષિ,આશા ઉત્તમ તાતને વશી;
આશાંરેરૂષિસખનાંરાજ,ધ્રુવવિનાચીંતાઅતિઆજ.૩૨

રાજા

આજ સભામાં રૂષિજી મારે; ઉતમ ખોળામાંય;
ધ્રુવજી હોય તો આ વધે બહુ, ઊછંગની શોભાય.
ઊછંગે બેસવા ધ્રુવજી આવ્યો,તેનેતોમેંનવ બોલાવ્યો;

સ્ત્રીને વરાંસેવિસર્યુંબાળ,અપરમાએદીધી ગાળ.જે.૩૩
રૂષિ એ વચન નિસરયો,વિરો ગયો છે વંન;
વનમાં વાઘ વરૂ હશે, તેને દેખી ધ્રુજશે તંન.
તન ધ્રુજશે તડકે ટાઢે. મંદિરમાં માલંતો લાડે;
વાયુવૃષ્ટિ કેમ સહેશે કુમાર,એની;કાયા કોમળસાર૩૪
કોમળ પટકુળ પહેરતો, કેમ ઓઢશે મ્રગચર્મ તેહ;
મુસ્તક બાંધતો મોળીયું, કેમ જટા રાખશે એહ
એહ આનંદે હરતો ફરતો, ઘોડાની અસ્વારી કરતો;
કાંટામાં કેમ સુશેબાળ,એનીસજ્યાએહિંછેસાર.જે.૩૫
સારાં અન્ન આરોગતો, તે ફળ પાત્રો કેમ ખાશે;
પાણી પીતો પળે પળે, તે જળવિણ કેમ રહેવાશે.
તેની વતી રહેવાશે કેમ, તેહ વિના હું દાઝું એમ.
શુદ્ધ વિનાનો થયોશરીર,વિસરતોનથીતેહજવીર.જે.૩૬
વળી વિરો અહીંયાં આવતો, રમતો રંગ અપાર;
ભુખ તરશ જ્યારે લાગતી, સુખડી માગતો સાર.
સારી સુખડી સુંદર મેવા, કાલુ કાલુ બોલતો લેવા;
તેણે અમને કીધાં તાજ,પુત્રવિનાશુંકરવું રાજ.જે.૩૭
શું કરીયે વડીસાહેબી. ચિત્ત ઠરતું નથી કોઇ ઠામ;
શું કરીયે આ રાજને, શું કરીયે ધન ને ધામ.

ચન ગયું અમારૂં આજ, પુત્ર વિના સહુ સુનો સાજ;
પુત્રવીનાહુંદુર્બળ દુઃખી,મારા પ્રાણ જશેરેરૂષી.જે.૩૯

નારદ.

રૂષી કહે તમે માં રૂવો, મને મળ્યું હતું તે બાળ;
આશીરવાદ દેઇ મોકલ્યો, ભજવા શ્રી ગોપાળ.
ગોપાળ ભજશે દીવસ થોડે, કુંવર ઘેર પધારશે કોડ;
માંડોરાજ્યને છોડોદુઃખ,એવું કહીનેવળીયારૂખ.જે.૪૦

કવી,

રૂષીને ચરણે લાગીને ધરૂવ, વીચર્યો વન મોઝાર;
મધુવન પોંચ્યો પ્રેમથી, કીધો ત્યાં જઇ તપ વીચાર;
ત્યાં જઇ માસ કીધા ઉપવાસ, બીજે માસે ફળકદમાસ;
ત્રીજે માસ છઠે દીનએમ,ચોથે માશેજળનાં નેમ.જે.૪૦
નેમ ધરીને નેહથકી ભજે, ઇશ્વર આશરણ શરણ;
પાંચમે પ્રાણજ રૂંધીયા ધરૂવજી.ઉભા રહ્યા એક ચરણ.
ચરણ ચતુરભુજ ચીતમાં ધર્યા,
દ્વાદશ અક્ષર મનમાં ભણ્યા.
એમ કરતાં વીત્યા ખટમાસ,
રૂદીયાયામાં ઓળખ્યા અવીનાખ જે જે. ૪૧
અવીનાશીને ઓળખીયારે, એમ ઉભો રાજન;

પૃથ્વી લાગી ડોલવા ત્યારે ડોલ્યું ઇંદ્રાસન,
ઇંદ્ર અમર સૌ એકઠા થયા, વેગે કરી વૈકુંઠે ગયા;
જઇ કેશવને લાગ્યાપાય,મધુવનમાંકોઇ કષ્ટેકાય.જે.૪૨

દેવતા

કાયા કષ્ટી વંશ રાખવી એ, ઇંદ્રી મન અચેત;
અચરત એતો અતી ઘણું,એમ બોલ્યા અમરધરીહેત.
અમર કહે અમને બીક લાગી,રખે લીયે ઇંદ્રાસનમાગી

વીષ્ણુ

વીષ્ણુકહેસાંભળસુરપતી,રાજયભોગએઇચ્છતોનથી.૪૩
નથી ઇચ્છતો સપતીને કે, નથી ઇચ્છતો સુખ નેહ;
ચરણ ધર્યા ચીતે મારાં, ક્ષણું અળગો ન મુજથી એહ
મુજ થકી અળગો નહી એહ, એણે દમી છે પુરણ દેહ
સદા સ્મરણ રાખેછેમારૂં,કહોજીએનેકેમવીસારૂં જે.૪૪
વીસાર્યો વીસરે નહી એને, આપીશ અવીચળ અર્થ;
નામ નહી લે તે તમતણું, તમે કાંય બીહો છો વ્યર્થ

કવી.

ઇંદ્રતણી આસનાવાસના કરી.સુરસ્થાનક મોકલ્યાફરી;
ગરૂડે ચઢી ચાલ્યા શ્રીહરી,વનમાં આવ્યા વેગે કરી.૪૫
કર્યો નાદ જ્યારેશંખનો;ત્યારે ધ્યાનમાંથી ધરૂવ જાગ્યા;
નેત્ર ભરી નીહાળીનેરે, પ્રેમ શું પાયે લાગ્યા;

પ્રેમ કરી પ્રણામ્યા નાથ, હરીયે મેલ્યો મુસ્તક હાથ.
નીર્મળવાણીહવીપ્રકાશ,સ્તુતીકરે કરજોડીદાસ. જે. ૪૬

ધ્રુવ

દાસ દયાળને વીનવે તમો, સર્વ જગનના ભુપ;
અકળ તમારી ગતી છે ન્યારી, અકર તમારૂં સ્વરૂપ.
સ્વરૂપ નામ તમારાં જેહ, ગણતાં પાર ન પામું તેહ;
સઘળી વાતે છો તમે શ્યામ,પ્રાણી માત્ર કરે પરણામજે.
પરણામી પરમાત્મા શ્રીહરી, સારંગપાણી હોય;
અદભુત શક્તી આપની, તારો પાર ન જાણે કોય;
પાર ન જાણે કોય લગાર, હું કેમ પામીશ તારો પાર,
અવું શુણીહરખ્યાનરહર,કુંવરકાંઇએકમાગ્યુતુંવર.૪૮
વર કેમ માગું વીઠલા. હું તો કરીશ તમારી સેવા;
વીષય ભોગ સંસાર છે એતો, સુપનાનાં સુખ જેવાં.
સુપના જેપી કાચી કયા, સંસારની શી ધરવી માયા;
માયામાં ન મને મોકલો,વાહીને ન કરો વેગળો, જે,૪૯

વીષ્ણુ

વેગળો વીરા ક્ષણું ન કરૂં, વળી તું વહેલો આવીશ;
જે ફળ દુર્લભ દેવને મળવું, તે ફળ તું પામીશ,
તે ફળ તુજને આપું આજ,સંસારમાં તારીનરહેલાજ;
લોક કહેરઝળીનેમુવો,સ્વજનોમાંથીપડયોજુજવો.૫૦

પડયો સ્વજનથી જુજવો ત્યારે સુરતીને દુઃખ થાય;
ઘેર જાને વીરા તું તારી; વાટે જુવે છે માય;
માનેબાપતણાંદુઃખકાપો, ઇહાંથીજઇસૌને સુખઆપો;
મારી આજ્ઞા પાળજ આજ,
છત્રીસ હજાર વરસ ભોગવ રાજ. જે. ૫૧
રાજ્ય ભોગવી તું આવજે, તને મોકલીશએક વીમાન;
તેમાં બેશી તું આવજે, તારૂં થશે જગતમાં જાણ.
જાણ જગતમાં થાશે રાય, વેણે વધશે તુજ મહીમાય;

કવી.

આપીવચનવળ્યાગોપાળ, જમુનાજીમાંનાખ્યું બાળજેપર
બાળકને મારગમાં જતાં, ઉપજ્યો મન વીચાર;
જે ફળ દુર્લભ દેવ ગણે તે, મને મળ્યા મોરાર;
મળ્યામોરારપણહુંનહિફાવ્યો, હરીભજીનેમાયાલાવ્યો;
આગળરૂષીજીકહેતાએમ, તમનેત્રીકમમળશેકેમ. જે. ૫૩
મુજને ત્રીકમજી મળ્યા મેં તો જાવા દીધા ફોક;
ફરી જઇશુ સંસારમાં મને, હસશે દુરીજન લોક.
લોક કહેશે એની બુદ્ધિ થોડી, રત્ન આપીને લાવ્યો કોડી
પણએકજશહું મોટોલાવ્યો, હરીનાંદર્શનકરીને આવ્યોજે
લોકો.
હરી દરશન કરીને આવ્યોરે, રાય તમારો તન;

રાજા.

હું દુખીઆને શું હસો છો રે, તમે તે સર્વે જન;
દુખીઆને શું હસવા સાચા;વને ગયા કેમઆવો પાછા
વન ગયે થયા ખટ માસ,તે કુંવરનોશો વીશ્વાસ.જે ૫૫

કવી.

ઉર ન વીશ્વાસ આવ્યો ત્યારે,આવ્યા નારદ મુન્ય;

નારદ

દરશન કરીને આવ્યોરે, રાય તમારો તન.
રાય તમારો તન ઘનું જીવો,એકુળમાં પ્રગટયોછેદીવો.

કવી

વચન સુણી રીઝયા નરપતી,
વળતી વધામણી આપી અતી. જે. ૫૬
વધામણીમાં આપ્યા રૂડા રાયે એકાવળહાર;
રથે બેસીને સંચરીયાને, સાથે સુત બે નાર.
નારીને શીરે સુવર્ણ ઝારી, ભેટ ભલી લીધી છે ભારી
રાય રથેથી ઉતર્યા જયારે, પુત્રે પરણામ્યાતેવારે.જે.૫૭

દરૂવ

પ્રથમ પરણામ અપરમાને, તેં બેટાડકા શ્રીપત્ય;

સુમતી

વળતી માતા એમ બોલ્યાં તું, વાણી બોલ્યો સત્ય;
વાણી બોલ્યો તે સત્ય સહી,આપણી આશા પુરણ થઇ

સુરતી

વીરા હું જોતી હતી વાટ, તેં મારો ટાળ્યો ઉચાટ. જે. ૫૮

કવી.

ઉચાટ મનનો ટાળ્યો કુંવર, તેડયો આનંદ ભેર;
હેતનાં આસુ આવ્યા ત્યારે, દુધની ચાલી સેર.
સેર ચાલીતે કુંવરે પીધી, માતાએ ઘણી આશીશ દીધી;

સુરતી

ઘણા વર્ષ જીવોરે તન, તમે કર્યા છે કુળ પાવન જે. ૫૯
પાવન કરીયાં કુર આપણાં, વંશે વધાર્યાં નામ;
મહીમા વધાર્યા જગતમાં, તે ભજીને શ્રીરામ.

કવી.

રામ ભકત તડાકામાં દીઠા, ઉતમે ત્યાં છાંયડા દીધા;
બંનેભાઇનીપોતીરળી, હેતનાંઆંસુઆવ્યાંવળીજે. ૬૦
વળી રોપાવ્યા બારણા આગળ, કોમળના થંભ;
અક્ષત અકુંર કુમકુમને જળ ભરી ચડાવ્યા થંભ,
કુંળ ઉપરઅક્ષતલખીયાજ, ધરૂવનેઅવીચળહોજોરાજ;
ઢોલદદામાભેરીનાદ, ધરૂવ પધાર્યા નીજ પાસાદ. જે. ૬૧
પ્રાસાદ માહી પધાર્યા ત્યારે, હરખ્યો સઘળો સાથ;
ભાવતાં ભોજન પીરસ્યાં ત્યારે, કાઢી વીવાની વાત.
વીવાહ કીધો અહલ્યા સાથે, પ્રેમે કરા પરથાવ્યા નાથે.

ઇંદ્રની કુંવરીનેરાજકુમાર,ધરૂવજીપરણ્યાબીજીનાર૨૧૨
નારી સાથે રંગે રમે, સુખમા કાઢે દંન;
રાજાએ વળી તેને આપ્યું, પોતાનું આચન.
આસને બેઠા ધરૂજી જાણે, વરતાવી પોતાના આણ;
શાસ્ત્રપ્રમાણકરીનીરધાર,વરતાવેવરણાશ્રમચારજે. ૬૩
વર્ણાશ્રમના ધર્મ બધાને, સમજાવે સુજાણ;

ધરૂવ.

આપ આપના ધરમ પાળીયે,જે લખ્યું હોય ગીર્વાણ.
ગીર્વાણ શાસ્ત્ર ભણેરે બ્રહ્મ, આયુદ્ધ બાંધવ ક્ષત્રીધરમ;
વૈશ્યને કરવાખેતીવેપાર,શુદ્રને સેવાનો અધીકારજે૬૪
સેવા તો સઘળી વરણને, હરી ભજોને નીત્ય;
વરણ ધરમ સૌ પાળીએ સાચું બોલીયે તે શુભ રીત.
સાચું બોલી સંતોષ વાળીએ,મોહમાયા સત્સર ઢાળીએ
નકરો કુડ કપટઅન્યાય,એટલીશીખામનદેજેરાયજે૬૫

કવી.

છત્રીસહજાર વરસ વહી ગયાં ત્યારે,આવ્યું વીમાનપાસ;
વૈમાન બેસીને સંચર્યા, ધરૂજી ગયા આકાશ.
આકાશમાં ધરૂવ બેઠાજઇ,અવીચળપદતા પામ્યા તહીં
જે ગાયે ધરૂવનું આખ્યાન,તેતો પામે અવીચળ સ્થાન.
જે જે વૈકુંઠરાય.

૬૧ ધ્યાન.

સમરી લેને શ્રીહરી, મુરખ તું સમરી લેને શ્રીહરી;
આવો દાવનહિઆવે ફરી,મુરખ તું સમરી લેને શ્રીહરી.
મનુષ્યા દેહ દુર્લભ તને આપી કૃષ્ણએ કરૂણા કરી;
ધન દોલતને માલ ખજાના, બેઠા કચેરી ભરી. મુરખ.
હજુ મુરખ તને લાજ ન આવી,ખાઇશ જુતીઓ ફરી;
તું જાણે મારી સાથે આવશે, અક્કલ તારી ખરી. મુ.
કળજુગમાં કારણ કીરતનનું, સેહેજે ગુણકા તરી;
મરવાનો ભય નથીરાખતો,ડગનથી ભરતો ડરી.મુરખ.
ચંચળ ચપળ નેત્ર તમારાંને, શીરપર મુગટ ધરી;
દયાપીતમ ભજ ગોવર્ધનધર;ભવસાગર જા તરી. મુ.

૬૨ (કૃષ્ણજીના દશ અવતાર).

કૃષ્ણ કનૈયાને જઈ મળોરે,
હરી હઇયાના હાર મારા વ્હાલા;
પહેલે રૂપે શ્રીહરીરે,
ધર્યો મચ્છા અવતાર મારા વ્હાલા.
શંખાસુરને મારીયોરે,
આપ્યા બ્રહ્માના વેદ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
બીજેને રૂપે શ્રી હરીરે,
ધર્યો કચ્છા અવતાર મારા વ્હાલા.

કચ્છે તે સાગર ડોળીઓરે,
ચૌદ રત્ન કાડયાં બહાર મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
ત્રીજેને રૂપે શ્રીહરીરે,
પૃથ્વી દાંતમાં ઘાલી લાવીયારે,
ગઇતી રસાતાળ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
ચોથેને રૂપે શ્રી હરીરે,
ધરયો નરસીંહ અવતાર મારા વ્હાલા;
હીરણ્યાકશ્યપને મારીયોરે,
પ્રલ્હાદની કીધી સહાય મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
પાંચમે રૂપે શ્રી હરિરે,
ધર્યો વામન અવતાર મારા વ્હાલા;
બળી પાતાળે ચાંપીઓરે,
આપ થયા છડીદાર મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
છઠેને રૂપે શ્રી હરીરે,
ધરયો ફરશુરામ અવતાર મારા વ્હાલા;
ફરશુરામે ફરશી ફેરવીરે,
કાપ્યા સહસ્ર અરજુનના હાથ મારા વ્હાલા. કૃ.
સાતમેને રૂપે શ્રી હરીરે,
ધરયો રામ અવતાર મારા વ્હાલા;

રામે તે રાવણ રોળીયોરે,
દેવાને કીધું સુખ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
આઠમેને રૂપે શ્રી હરિરે,
ધરચો કૃષ્ણ અવતાર મારા વ્હાલા;
કૃષ્ણે તે કંસને મારિયોરે,
આપ્યું ઉગ્રસેનને રાજ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
નવમેને રૂપે શ્રી હરિરે,
ધરચો બુદ્ધા અવતાર મારા વ્હાલા;
દશમેન રૂપે શ્રી હરિરે,
ધરશે કલંકી અવતાર મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.
કાલીંગાને મારશેરે.
કમળા કેરા કંથ મારા વ્હાલા. કૃષ્ણ.

૬૩

હુંતો તને વારૂંરે. આવીને તે શું કર્યુંરે,
હરી હિરો ખોયો, ને વોહોર્યો સંસાર;
હૈયું તારૂં ફુટયુંરે, આંખે થયો આંધળોરે,
વિસારીને મેલ્યારે દિનદયાળ. હુંતો.
મારા સાળા મુરખરે, બુદ્ધિ તારી કયાં બળીરે;
માથે તો ભમતો ન દીઠો કાળ,
ગપાટાને હાંકયરે, તે તો બધા ગામનારે;

વિચારી ન જોયું રે, સાર અસાર. હું તો.
મુનશા જનમરે મેળવ્યો તેં ધુળમાંરે,
હંસા ઉપર ધાલી હામ;
જનુનીએ જણ્યો ત્યારે આડો શે ન આવીયોરે,
તારી માની કુખે ન દીધો ડામ. હું તો.
સગાં ને કુટુંબીરે, બુડાવાને સૌ મલ્યુંરે;
તરવાને ત્રીકમ નામ સંભાર;
ચટકો તને લાગે તો ઝટપટ ચેતજેરે,
હવેથી તું ગાફલ ન રહીશ ગુમાર. હું તો.
ડહાપણને ડોળ્યું રે, સ્વાર્થ સાથમાંરે.
પરમાર્થની ન જાણી પેર;
રણછોડ કહે છે રે રાંડના ઘેતજેરે,
વહી ગયો લોભે નદીની લહેર. હું તો.

૬૪

નહીરે વિસારૂં હરિ,
અંતરમાંથી નહીરે વિસારૂં હરી;
આડે માર્ગે જાતાં ને વળતાં,
અમુલખ વસ્તુ જડી. અંતર.
નદી જમનાંનાં જળ ભરવાને જાતાં,
શીરપર મટુકી ધરી. અંતર.

પીળાં પીતામ્બર જરકસી જામા,
કેસરી આડ કરી. અંતર.
મોર મુગટ ને કાને કુંડળ,
મુખપર મોરલી ધરી. અંતર.
રાણી રૂક્ષમણીના મહેલ તજીને,
કુબજાને રાણી કરી. અંતર.
બાઇ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ,
વરતો વીઠલને વરી.

૬૫

હરિગુણ ગાવોરે ગાવો, કે અવસર નહિ આવે આવો.
મુનશા દેહીનો મેળાવો, હરીગુણ ગાવોરે ગાવો. ટેક.
કે લક્ષચોરાશીમાં ફરશો, ફરી ફરી અવતરશો મરશો;
ધોખો જનમ જનમ ધરશો, હરિગુણ ગાવોરે ગાવો.
સૌ મળી કહે મારૂં મારૂં, તેમાં કાંઇ નથી તારૂં;
મ્રગજળ માયનું લારૂં, હરિ ગુણ ગાવોરે ગાવો.
અંતે સૌ અળગું રહેશે, વાલપણે વળગ્યું રહેશે;
સુખદુઃખ કોણ કોને કહેશે, હરિગુણ ગાવોરે ગાવો.
સાચામાં સાચું કરવું, ધ્યાન હરિનું નીત ધરવું;
રણછોડ આ ટાણે તરવું, હરીગુણ ગાવોરે ગાવો.

૬૬

જે દુખ થાય તે થાજોરે રૂડા રામને ભજતા. (૩)
પંડ પડે તો પડવા દેજો, જીવ જાય તો જાજોરે. રૂડા.
ઉંચોબાંધીને તળેઅગ્નિ પ્રજાળે,મારમુશળ કેરા ખાજોરે;
લોક નિંદે તેને નિંદવા દેજો, રાય દંડે દંડાજોરે. રૂડા.
સાતપાંચ મળી રાંક રણછોડ, ગુણ ગોવિંદના ગાજોરે.

૬૭

સતગુરૂ સહાય કરો એક વારરે,
મારો છે મુરખનો અવતારરે;
પથ્થર કઠણ હૈયું છે મારૂંરે,
તેમાં હરિનામ ન ભેદે તમારૂંરે.
મારા તો મનની વાતો છે વાંકીરે;
સતગુરૂએ પથ્થર નાંખ્યા ટાંકીરે;
ટાંકીને મારગ મુગતા કીધારે.
સતગુરૂએ મંત્ર અનોપમ દીધારે,
આતમજ્ઞાન વિના ઘર શુનુંરે,
સગપણ શોધીને કહાડજો જુનુંરે;
જીવ તું તો જાગીને જોને વિચારીરે,
મુવા પછી મુક્ત કયાં થકી માગીરે.

એવી છે દાસ હરિની વાણીરે,
તેને તમે રાખજો રૂદીયામાં જાણીરે.

૧૮

જેણેરે ગોવીંદ રામા તમને વીસારયા,
તમને વિસારયા તે નર ભવોભવ હાર્યા. જેણેરે.

તમને વિસારી કવણ સુખ કીધું,
અમરત ઢોળી ઝેર હળાહળ પીધું. જેણેરે.

તમને વીસારી અવર મન મોહ્યું,
કોડીને બદલે કંચન ખોયું. જેણેરે.
તમને વિસારી અવર રંગ રાચ્યા,

વંઝા ન રહી તેની ઝનુની માતા. જેણેરે.
તમને વિસારી નાંદ્રા ભરી સુતો,
ભણેરે નરસૈયો ને નર ભવોભવ વગુતો. જેણેરે.

૬૯

નારાયણનું નામજ લેતાં, વારે તેને તજીએરે;
મનસા વાચા કરૂણા કરીને,લક્ષ્મીવરને ભજીએરે. ના.
કુળને તજીએ કુટુંબને તજીએ, તજીએ માને બાપરે;
ભગની સુતદારાને તજીયે,જેમ તજે કાંચળીસાપરે.ના.
પ્રથમ પીતા પ્રહલાદે તજીયો,ન તજ્યું હરીનું નામરે;
ભરથ શત્રુઘને તજીજનેતા,નવ તજીઆ શ્રીરામરે. ના.

રૂષી પત્ની શ્રીહરીને કાજે, તજેલા ભરથારરે;
તેમાટે કાંઇ કુડું ન પડીયું, પામ્યા પદારથ ચારરે. ના.
વ્રજવનીતા વીઠલને કાજે, સરવે તજીને વન ચાલ્યાંરે;
ભણે નરસૈ વંદ્રાવનમાં, મોહન સાથે માલ્યાંરે, ના.

૭૦

તારી ભક્તિ બોડાણાને ભાવીરે, રણછોડ રંગીલા.
જમણા હાથમાં તુલશી વાવીરે, રણછોડ રંગીલા.
છઠે માસે તે હેઠ ચડાવીરે, રણછોડ રંગીલા,
મહા મજરો કીધો મધરાતેરે, રણછોડ રંગીલા.
આપ આવ્યા બોડાણાની સાથેરે, રણછોડ રંગીલા,
દેશ ગુજરાતમાં આવીને રહ્યારે, રણછોડ રંગીલા.
વાલો ઉમરેઠ આવીને રહ્યારે, રણછોડ રંગીલા.
ત્યા તો પગલાં પુજાય છે તારાંરે, રણછોડ રંગીલા.
સઉને દરશન થાય છે સારાંરે, રણછોડ રંગીલા.
ત્યાં તો પ્રગટ પારખું કીધુંરે, રણછોડ રંગીલા.
આખા લીંબડામાં એક ડાળ મીઠુંરે, રણછોડ રંગીલા.
કાબાને થઇ છે જાણુરે, રણછોડ રંગીલા.
કાબા દોડેને ભગત થાય આભારે, રણછોડ રંગીલા.
આશારામને આશરો તારોરે, રણછોડ રંગીલા.
વાલા તરીને પાર ઉતારે, રણછોડ રંગીલા.

૭૧ પરજ.

પ્રભુ વિના બીજુ કુણ તારી બેલ્ય છેરે,
હરિ ભજે તો સુખડાની રેલ્ય છેરે,
સગાં સંબંધી મતલબ કેરાં સ્વારથીરે,
નાડી તુટે ત્યારે કોઇ કોઇનું નથીરે,
ગાડી રથડા વળીને હાથી ઘોડલારે,
મેલીને મરવું રહેવું તે દહાડા થોડલારે,
મોટા રંગના ભરેલાં રૂડાં માળીઆંરે,
એક દીન સુવું છે મશાણમાં અકાળીયાંરે.
ભણ્યા ગણ્યા મરી ગયા ભોગીયારે,
રામના શરણ વિના ભવોભવ રોગીઆરે.
ડાહ્યા ડાહ્યા વખણાતા જે નરાં દેશમાંરે,
પ્રભુને ભજ્યા વિના પેના વંતર વેશમાંરે;
કાયા કોમળી આ તો અગન કેરા રાજનીરે,
રૂદે શીખામણ ધરને રૂષીરાજનીરે.

૭૨

ભક્તિ શીશતણું સાટુંરે, આગળ વસમી છે વાટું. ટેક
એક દીવસ તો આવી બની, રાજા મોરૂધ્વજને માથે;
કાશીએ જઇનેકરવત મુકાવ્યું, હરીજનને હાથેરે. ભ.
સત્યને કાજે ત્રણે વેચાણાં, રોહીદાસ ને રાણી;

રૂપીને વાસ્તે રાજા વેચાણો, ભરવાને પાણીરે. ભ.
પેરા પટોળાં પ્રેમનાંરે તમે, શુરવીર થઇ ચાલો;
ભોજો ભગત કહે ગુરૂ પ્રતાપે, અમરાપર માલોરે. ભ.

૭૩ શ્રી રાસહુંડી.

મારી હુંડી સ્વીકારો મહારાજરે શામળા ગીરધારી,
પ્રભુ એક તમારો આધારરે શામળા ગીરધારી. ૧

સાખી.

પ્રહેલાદની પત રાખવા, ધર્યું નરસીંહ રૂપ;
થંભ થકી વહાલો પ્રગટીયોરે,
માર્યો હીરણાકસ્યપ ભુપરે. શા. ૨
નીભાડામાંથી બળતાં ઉગાર્યાં, બીલાડી કેરાં બાળ;
ટીટાડીનાંવહાલેઇંડાંઉગાર્યાં,હરીહેતેથયારખવાળરે. શા.
વાણીઆને વીમાસણ કરી, ને કર્યો માટીનો આર;
ખાંડણીયામાં મોભી ખાંડીયો,
તમારી મરજી પ્રમાણે મહારાજરે. શા. ૪
રાણાજીએ રાડ વધારી, મીરાં ડારણ મહારાજ;
ઝેર ઘોળીને મોકલ્યાં તમે,ઝેરના જાણનહારરે. શા. ૫
ગંગેવ કેરે કારણે, ચક્કર ધરીયો હાથ;
સુધન્વાને કારણે તમે, તેલમાં થયા તતકાળરે. શા. ૬

શીબીરાજની માટી છાબે તોળાણી,ખાલી કરયાં શરીર;
ધર્મ કેરે કારણે તમે, કોલવા કારણ મહારાજરે. શા. ૭
સાડાત્રણસો ખોરડા નાગરનાં, જુનાગઢ મોજાર,
તેમા નથી મારે નોતરૂં મને,નાતે દીધો તીરસ્કારરે. શા.૮
ઝુંપડી તારા સેવકની જમવા નથી જાર;
બેટી બેટા તો વળાવીયાં હવે,
વળાવી છે ઘરની નારરે. શા. ૯
ગરથ તો ગોપીચંદનું તુલસી હેમનો હાર;
સાચું ઘરેણું મારે સામળો મારી,
દોલત છે ઝાઝને પખાજરે. શા. ૧૦
હું નથી મોટો લાખુપતી, હું નથી શેઠ શાહુકાર;
નરસીમહેતાની વીનતીહુંતો,નાગરમાંહુંકંગાલરે. શા.
શેઠ તો દુવારકાંપુરી, શામળશાહ જેનું નામ;
હુંડીલેજોહાથમાંમોહન,કરજોપછી બીજું કામરે.શા.૧૨
તીરથવાસી ગામમાં ફરે, પુછે નામ ને ઠામઃ
ગલીએ ગલીએ ફરી વળ્યાં અહીં,
નથી શામળશાહનું નામરે. શા. ૧૩
ધુતારે ધુત વીધા કરી, અમને કહેતું બધું ગામ;
ઠગારે કરી ઠેકડી અમારે, પુર્વ જન્મનાં પાપરે. શા.૧૪

તીરથવાશી ગામમાં ફરી નીકળ્યા ઝાંપા બહાર;
ત્યારેરૂપલીધુંવાલેવણીકનું,વાલોત્યારેથયાતતકાળરે.શા
કાને કુંડલ જળહળે, એના તેજનો નહી પાર;
બાએ બાજુબંધ બેરખા,હરીનેહૈયે છે હેમનો હારરે.૧૬
હુંડી લાવો હજુરમાં. શામળશા મારૂ મારૂ નામ;
હમેશાં લખજો હુંડીયું કહેજો, વાણોતર સરખું કામરે.૧૭
હુંડી હાથો હાથ આપી વાલે, પુરી હઇઆની હામ;
નરસીહમેતાનોસ્વામીશામળોવાલેનવખંડમાંરાખ્યુંનામ
મારી હુંડી સ્વીકારો મહારાજરે, શામળા ગીરધારી;
માથે ધણી ધાર્યો કીરતારરે શામળા ગીરધારી.
મને કોઇની નથી પરવારે, શામળા ગીરધારી;
શામળીયા જેવો સરદારરે, શામળા ગીરધારી. ૧૮

પ્રાતઃ પ્રભુ પ્રાર્થના

રાગ વેરાવળ. ૭૪

પઢોરે પોપટ રાજારામના, સતી સીતા પઢાવે;
પાસેબંધાવી પાંજરૂં,હિરા રતને જડાવે. પઢોરે પોપટ.૧
પોપટ તારે કારણે, લીલા વાંસ વઢાવું;
તેનુંઘડાવું પોપટપાંજરૂં,હીરારતનેજડાવું.પઢોરેપોપટ.૨

પોપટ તારે કારણે, શી શી રસોઈ રંધાવું;
સાકરનાંકરીચુરમાં, ઉપરથી પીરસાવું. પધારે, ૩
પાંખ પીળીને પગ પાંડુરા, કોટે કાંઠલો કાળો;
નરસૈના સ્વામીનેભજ્જે,રાગતાણી રૂપાળો. પધારે. ૪

૭૫ રાગ વેળાવળ.

કોણ એ સમાના કામની, દત્ત ફળીએલ રામા;
દ્રૌપદીની લજ્જા રાખવા, હરી ઉભાછે સામા. કોણ.૧
વાલોજી ગયાતારે વાડીયે, સર્વે સુંદરી સાથે;
શેલડીના સાંઠા છોલતા,છરી બેઠીછે હાથે. કોણ. ૨
માનીતી મંદીર પધારિયાં, ચીંથરડાંરે લેવા;
દ્રૌપદીએ ચીર વધેરિયાં,હરીને પાટા બાંધવા. કોણ. ૩
ત્રીકમે તેના તાંતણા, લખી રાખ્યા છે લેખે;
નરસૈનવાણુ ચીરપુરીયાં,સઘળી સભારે દેખે. કોણ ૪
ગરૂડ ચઢીને ગોવીંદ આવિયા, આવ્યા અંતરજામી;
ભક્તઉદ્ધારણ ભુધરો મેતા નરસઈનો સ્વામી. કોણ. ૫

૭૬ વેરાવળ.

આવો અમારે દેશડે, મીઠા મોહન માવા,
દહી દુધને ઘ્રત ઘણું, ખીરમાં ખાંડ ખાવા. આવો. ૧
રસોઇ કરી ભાત ભાતની, કાન તમારે કાજે;

પ્રીતમ પ્રીતે પધારીએ, કૃપા કરીને આજે. આવો. ૨
ગંગાજળ મેં તો ગરમ કર્યું, નાથ તમારે નાવા;
આપું પીતાંબર પહેરવા,ચાલો પ્રસાદ પાવા. આવો. ૩
અરજ શુણી અલબેલડો, પ્રેમે આવ્યા છે ધાઇ;
ગોપીઓ દેખી ઘેલી થઇ,અતી મન હરખાઇ.આવો.૪
ભાવથી ભોજન જમાડી, બીડી પાનની દીધી;
ઘણા દીવસની ગોઠડી, કાન આગળ કીધી. આવો. ૫
પ્રેમની સાંકળે બાંધીયા, હવે નહી દેઉ જાવા;
નરસૈનાસ્વામીશામળા,ચાલો ગોકુળ ગાવા. આવો. ૬

૭૭

નારાયણ નામ લેને તું પ્રાણિરે,
બદ્રીનાથ પ્રગટયા જુગ જાણી. ટેક.
ગર્ભવાસે રક્ષા કીધી તારીરે;
લીધો જઠરા અગ્નિથી ઉગારીરે,
તેને કેમ મેલ્યો છે વિસારી. નારાયણ.
નર દેહ દીધો તુને નાથેરે,
ધન હોય તો વાવર તારે હાથેરે;
પડયું રહેશે કોડી નાવે સાથે. નારાયણ.
વણુ સમજે કહે મારૂં મારૂં રે,

ધન કાજ ફરે તમ બારૂં રે;
તારે હાથે નથી ધન તારૂં. નારાયણ.
મિથ્યા સુખમાં તે શું લપટાણોરે,
લોક લાજે ગળે દીધો પાણોરે,
જાય છે ત્રષ્ણાના પુરમાં તણાણો. નારાયણ.
કાયા માયા એ રિતે કાચીરે,
તેમાં રંગમાં શું રહયો રાચીરે;
બ્રહ્માનંદ કહે વાત સાચી. નારાયણ.

૭૮

વૈકુંઠ મારૂ ઢુકડું, હરિજનને મન હજુર;
દુરીજનથી દુર વસે છે, પ્રેમી જનને ઉર. વૈકુંઠ.
કામ ક્રોધ લોભજ કહીએ, તેનાં ઉખેડાને મુળ;
મોહ માયાને મમતા કહીએ, તેનું કાઢો શુળ. વૈકુંઠ.
પાત્ર દેખીને પોષીએ, ભુખ્યાને આપીએ અન્ન;
કુડી સાખો નવ પુરિએ, પરહરીએ પરધન. વૈકુંઠ.
ચિત ચોરિ ના રાખીએ, મારીને રાખીયે મન;
ભણેનરસૈયોવૈષ્ણવકહીએ,હરિનેવહાલા હરીજન. વૈકુંઠ.

પદ ૭૯

ઓ રાણાજી જીવનો સંગાથી હરિવણ મારે કોઇ નથીરે.
મારે પ્રભુ ભજવાની હામ મારે હરિભજવાનીહામરે.ઓ.

ઓ રાણાજી એકરે ગાયોનાં દો દો વાછડાંરે;
તેમના જુદા જુદા લેખ (૨) એકરે શીવઘેર પોઠીયોરે;
બીજો ઘાંચીડાને ઘેર, હો રાણાજી જીવનો સંગાથી;
ઓ રાણાજી એકરે માટીનાં દો દો માટલાંરે,
હાંરેતેમનાજુદાજુદાલેખ(૨)એકરેમાટલુંજશોદામાતનુંરે
બીજું કલાલને ઘેરરે, હો રાણાજી જીવનો સંગાથી.
ઓ રાણાજી એકરે વેલાનાં દો દો તુમડાંરે;
હાંરેતેમનાજુદાજુદાલેખ(૨)એકરેતુમડુંસાધુસંગમાંરેજી;
બીજું રાવળીયાને ઘેરરે હો રાણાજી જીવના સંગાથી
ઓ રાણાજી એકરે માતાના દો દો બેટડારેજી,
તેમનાજુદાજુદાલેખ(૨)એકરેબેઠાચોરાશી ધુણીએરેજી.
બીજોતેલખચોરાશીમાંહ્યરે,હો રાણાજી જીવનો સંગાથી.
ઓ રાણાજી એકરે વાંસની દો દો વાંસળીરેજી.
તેમનાજુદાજુદાલેખ(૨)એકરેવાંસળીજશોદા માતનીરે.
બીજી વાદીડાને ઘેરરે હો રાણાજી જીવનો સંગાથી.
ઓ રાણાજી રોહિદાસની ચેલી મીરાં બોલીયાંરેજી,
હાંરેકેમારેકરવોસાધુસંગ(૨)શામળીયાસાધુનાસંગમાંરેજી
જેથી ચરે ચોગણો સંગરે હો રાણાજી જીવનો સંગાથી
હરિ વિના કોઇ નથીરે.

પદ ૮૦

કક્કો.

છપાયા છંદ.

કક્કા કર સદ્દગુરૂનો સંગ, રૂદે કમળમાં લાગે રંગ;
અંતરમાં અજવાળું થાય, માયા મનથી દુર પળાય;
લિંગ વાસના હોયે ભંગ, કક્કા કર સદ્દગુરૂનો સંગ. ૧
ખખ્ખા ખરેખરી છે વાત, તે શ્રીમુખે કહી સાક્ષાત,
જ્ઞાની મુની જોગી જતી,ગુરૂ કિરપા વણ સિદ્ધિ નથી;
જન્મમરણની મટશેઘાત,ખખ્ખા ખરેખરીછે વાત. ૨
ગગ્ગા ગુરૂની સેવા કરો, પરનિંદા પરધન પરહરો;
પ્રપંચ તે પડવાનો ઠામ, સાચે રાચે સીતારામ;
એ શીખામણ ચીત્તમાંધરો,ગગ્ગાગુરૂનીસેવાકરો. ૩
ઘઘ્ઘા ઘણું કહે શું થાય, ભવ તરવાનો એ ઉપાય;
સમજીને સંશય ટાળવા, બાહ્યર ભીતર હાર ભાળવા;
જોતા જીવ દશાતોજાય, ઘઘ્ઘા ઘણું કહે શું થાય. ૪
નન્ના નિર્મળ તેની દશા, જેને હરિ રૂદીયામાં વસ્યા;
પોતાના અવગુણને હણે, પરના તો રૂદિયે નવ ગણે,
કોના દોષ ન દેખે કશા, નન્ના નિર્મળ તેની દશા. ૫
ચચ્ચા ચિત્તમાં ચેતી લે, માથે મરણતણો છે ભે;

કાયા ઉપર તાકે કાળ, મોહ પારધીએ માંડી જાળ;
તેમાં હરી રાખે તો રહે, ચચ્ચા ચિત્તમાં ચેતી લે. ૬
છચ્છા છે માયા ગુણમયી, બળવંતી પણ દીસે નહિ;
દાનવ માનવ ને દેવતા, આધીન થઇ સૌએ સેવતા;
હારજન આગે હારી રહિ,છચ્છા છે માયા ગુણપયી.૭
જજ્જા વિરલા જાણે ભેદ, માયા પ્રપંચ વિધિ નિષેધ;
તે માયાનું તજવું માન,માયાપતી ભજવા ભગવાન;
અંતરમાં ઉપજે નિર્વેદ, જજ્જા વિરલા જાણે ભેદ. ૮
ઝઝા ઝાંખી જોને જેહ, વણ વાદળ જ્યાં વરસે મેહ;
વિના સરોવર અંબુજસાર, વિના ભમ્મર ઉઠે ગુંજાર;
વિના અર્ક અજવાળું જેહ, ઝઝા ઝાંખી જોને તેહ. ૯
નન્ના નામ તાવ છે સાર, જે બેસે તે ઉતરે પાર,
કાળ કર્મ નહી લાગે લેશ, આનંદી હરીનો દેશ;
તે પદને મે નિરધાર, નન્ના નામ નાવ છે સાર. ૧૦
ટટ્ટા ટેક જનમનો ટળે, અંતરજામી ઘટમાં મળે;
નાના મોટા હરીના ઘાટ, કાંઇ સુક્ષ્મ ને કાંઇ વૈરાટ,
હરીન ભજતા હુંપદ ગળે,ટટ્ટા ટેક જનમનો ટળે, ૧૧
ઠઠ્ઠા ઠેકાણું છે ઠીક, જ્યાં મળે બીજાની બીક;
નિર્ભય નારાયણનો વાસ, પ્રેમ ધરીને રાખે પાસ;
સમજુ માની લેને શીખ, ઠઠ્ઠા ઠેકાણું છે ઠીક. ૧૨

ડડ્ડા ડહાપણ મુકી દે, સદગુરૂને શરણે જઇ રહે;
વચન તણો રાખી વિશ્વાસ, કુકલ્પનાનો કરજે નાશ;
ઉપાધથી અળગો રહે, ડડ્ડા ડહાપણ મુકી દે. ૧૩
ઢઢ્ઢા ઢોલ વગાડી કહ્યું, રૂડા પુરૂષને રૂદીયે રહ્યું;
સમજ્યા તેણે લીધો સાર, ગાફલ નર તો ખાશે માર;
જોતામાં જોબન તો ગયું. ઢઢ્ઢા ઢોલ વગાડી કહ્યું. ૧૪
રેણા રણ ચોરાશી તણું, તેનું વ્યાજ વધે છે ઘણું;
દાણી ગરમાં ડુલી ગયો, દેવાળું કાઢીને રહયો;
જમકિંકર કરશે તાપણું, રેણા રણ ચોરાશીતણું. ૧૫
તત્તા તારૂં આપ તપાસ,કયાંથી આવ્યો કયાં તું જાશ;
ખેપ કરીને ખોળી કાઢ, હરિફ હોય તો લાગે હાડ;
મુરખના મનમાં નહી ત્રાસ,તત્તાતારૂઆપ તપાસ. ૧૬
થથ્થા સ્થિર તો રહેવું નથી,કોણ રંક કોણ પૃથ્વીપતી;
આજકાલમાં જાવું સહી, કોટી ઉપાયે રહેવું નહીઃ
ભાવધરીભજકમળાપતી,થથ્થાસ્થિરતોરહેવુંનથી. ૧૭
દદ્દા દેહ દેવળમાં દેવ, સેવક થઇને કરને સેવ;
પ્રેમ પુશ્પને ચંદનહાર, જ્ઞાનદીપક ઘટમાં અજવાળ,
અંતરનો ટાળે અહમેવ, દદ્દા દેહ દેવળમાં દેવ. ૧૮
ધધ્ધા ધરજે ધારણ ધીર, વાચ કાચ્છ વશ રાખે વીર;
શબ્દ તણી ગ્રહજે સમશેર, શત્રુ દળમાં પાડે ભેળ;

સદગુરૂ બખ્તર પહેર શરીર,ધદ્ધા ધારણુ ધરજેધીર.૧૯
નન્ના નિસ્નાન ગુરૂનું છેય,ધીરવીર પગ રોપી રેય;
કાયર નરનું નહિ ત્યાં કામ,શુરવીરનો સાચો સંગ્રામ;
જીત્યા નિર્ગુણ જગમાંજેય,નન્નાનિશાનગુરૂનુંછેય. ૨૦
પપ્પા પુરાની જે પ્રીત, મેરૂ ચળે પણ ન ચળે ચિત્ત;
ધ્રુવનીપેરેઅવીચળરહે, સ્તુતિ નીંદાને સુખદુઃખ સહે;
નારાયણને નીરખે નીત, પપ્પા પુરાની જે પ્રીત. ૨૧
ફફા ફોગટ તે કોણ ફરે, સચેત થઈ હરી સ્મરણ કરે;
જનમમરણમાં આવે નહી,જેનુંમન વશીયું હરીમહી;
જઠરા વાસ ન નીશ્ચે કરે, ફફા ફોગટ તે કોણ ફરે. ૨૨
ભભ્ભા ભજનથકીભયટળે, નીશ્ચય કાળકરાળ ન ગળે;
ભેખ ફરે જો સીદ્ધી થાય, ભાંડ ભવૈયા વૈકુંઠ જાય;
જેવોભાવતેવા હરી મળે,ભભ્ભાભજનથકીભયટળે.૨૩
મમ્મા માયા મનની જાણ, મારૂં તારૂં ખેંચાતાણ;
સઘળે સરખા આતમરામ, સાંધા વાંધા મનનું કામ;
માટેમન હરીચરણે આણ,મમ્મામાયામનની જાણ. ૨૪
જજ્જા જીવપણું જેહને, સંશય શોક સદા તેહને;
આતમબુદ્ધી ન ઉપજે કદા આશા ત્રષ્ણાને આપદા;
દેહ દરશી દેખે દેહને, જજ્જા જીવપણું જેહને. ૨૫
રેરા રામ ભજનમાં રહે, બીજું બકવું મુકી દે,

વળતો શીદ વદે છે વાદ, નીદ વસ્તીવે ન આવે સ્વાદ;
હરીનું હારદ હેતે ગ્રહે, રેરા રામ ભજનમાં રહે. ૨૬
લક્ષા લે તું આતમ લાવ, ફરી ફરી નહી આવે દાવ;
જીતી બાજી હારીશ નહિ, સમજુને શીખામણ કહી;
હવે ન ચુકીશ આવ્યો દાવ,લક્ષા લે તું આતમલાવ.૨૭
વવ્વા વેદ વચન નિરધાર, જે પ્રીછે જે પામે પાર;
ઉચ નીચનો અંતર નથી,સમજ્યા તે પામ્યા સદગતી
સંશયશોકતજજોઅહંકાર,વવ્વા વેદવચનનિરધાર.૨૮
શશ્શા સાધન સર્વે થયું, જેનું ચીત રહી ચરખે રહ્યું;
હરતાં ફરતાં હરીનું ધ્યાન, તપ તીરથ તેને બહુ દાન;
કોટીવીધન ભયદુશ્કૃતગયું,શશ્શા સાધન સર્વે થયું.૨૯
ખખ્ખા ખાંડનાં બીબાં ભરે, કોયલ કાગડા કુંજર કરે;
મીનમગર બહુ જળચર જાત,જેવું બીબું તેવી ભાત;
મીસરી જોતાં તો મન ઠરે,ખખ્ખા ખાંડના બીબાં ભરે.
સસ્સા સઘળે સુંદર શ્યામ,હરી વીના નહી ઠાલો ઠામ;
અનેક રૂપે એનાં નામ, આદે અંતે એકજ રામ;
જો સમજે તો પુરણ કામ,સસ્સા સઘળે સુંદરશ્યામ.૩૧
વહા હરી ભાળો ભરપુર, દોષ કર્મ તો રહેશે દુર;
રવા ને રજની નહીકો કાળ,તેમ આતમા પુરણ ભાળ;

નિર્મળ નયણે નિરખોનુર,હ્હા હરી ભાળો ભરપુર.૩૨
સૌ અક્ષર સંપુર્ણ થયા હરી ગુરૂ સંતે કીધી દયા;
અક્ષરઅક્ષર આતમ બોધ, જો સમજે તો ટળે વીરોધ;
સંવતઅઢારબત્રીસીસાલ,ચૈતર સુદસાતમસોમવાર.૩૩
સંધેસર સાધુનું ધામ, ઠાકોર કુંજબીહારી નામ;
પ્રીતમ પ્રેમે અક્ષર કહ્યા,હરી ગુરૂ સંતે કીધી દયા. ૩૪

પદ ૮૧

ઉપદેશ.

દેહ મનુષ્ય ધરી, હરી ના જાણ્યા તેણે સરવસ ખોયું;
મારા વાલાજી,મહામણી મુકીને પથ્થર ચીત પ્રોયું,ટેક.
તેં અમરત ઢોળી વિષ પીધું, તેં હાથે કામ કુડું કીધું;
તેં ।મથ્યા માતને દુઃખ દીધું. દેહ૦
તનેજાળવીઓજઠરામાંહી,તારૂંરક્ષણકર્યું પ્રભુએ ત્યાંહી;
તે ભાન તને સ્વપને નહી. દેહ૦
જગતપતિને નવજોયો,કલ્પવ્રક્ષ તજી બાવળ બોયો;
તેં ઉત્તમ જન્મ એળે ખોયો. દેહ૦
એનીદેહઅશુદ્ધશુદ્ધવાણી,જેણેપ્રીતમપ્રભુશું નવ આણી;
એ અધમ જાત પામર પ્રામર પ્રાણી. દેહ૦
એને કૃતઘ્નીસરખા કહીએ,તેની સંગે તે સંરખાથઇએ;
કહે પ્રીતમ એથી અળગા રહિએ, દેહ૦

પદ ૮૨

હરી ભજન કરો, ભય ભાગે જમ—દુતનો ભક્તિભાવે;
અંતકાળસમે,હરિનું બાનું હોય ત્યાંજમશીદ આવે. ટેક.

જેને તીલક છાપ તુલસી માળા,
જેને મુખડે ગોવીંદ ગોપાળા;
તેને શુરે કરે જમડા કાળા. હરિ૦ ૧
એવો ભજન તણો પ્રતાપ છે,
તેને લખ ચોરાશી માફ છે. હરિ૦ ૨
એવું નીર્ભય નારાયણનું બાનું,
તેનું ખોળે ન રવીનંદન પાનું. હરિ૦ ૩
પ્રાણી મારૂં મારૂં ન મીથ્યા કરવું,
એક ધ્યાન હરિનું નીત્ય ધરવું;
કહે પ્રીતમ ભવસાગર તરવું. હરિ૦ ૪

પદ ૮૩

રાજીયો.

જાગો જાગો જીવ લાડકારે, તમને દેઉં છું શીખ;
કહ્યા પ્રમાણે જો ચાલશો, ત્યારે તમને છે ઠીક;
રામ રટોને કોઇ રંગમાં. ટેક.

લક્ષ ચોરાશી વાટમારે, ધર્યા બહુ અવતાર;
મનખો માન્યો ઘણી મહેનતે, નથી વારંવાર. ૧
કોઇ આગળ કોઇ પાછળરે, જાવું જાવું જરૂર;
રહ્યું નથી ને રહેશે નહી, રાંય રાણાને સુર. ૨
નીવત્તી કહે છે નાથનેરે, નહીં માનો મારી વાત;
પડશો પ્રવૃત્તીના પાસમાં, પછે પછાડશો હાથ. ૩
ન્હોય કુટુંબ એ તાહરૂરે, રટો રામ મુકી રાજ;
રણ સંબંધે આવી માન્યું, લેણા દેણાને કાજ. ૪
ન્હોય તરૂણી એ તાહરીરે, દાખે સ્વલ્પનું સુખઃ
વીકાર તે થકી વાધશે, પછી દાવાનવ દુખ. ૫
પુત્રને પેટ પીતા આવતારે, પીતાને પેટ પુત્ર;
અદ્‌ભુત ખેલ રામનો, એમ ચાલ્યું ધરસુત્ર. ૬
પાળી પોષીને મોટા કરેરે, જીવને આણીને સોષ;
તે પુત્ર મુખ મેલે દેવતા, જુઓ ગુણના ભાઇ દોષ. ૭
છળ પડે છે એક એકથીરે, એવો માયાનો ઘોળ;
અન્યોઅન્યે વળગી રહ્યું, માટે જાય ઘરબોળ. ૮
કાયા પરપોટો નીરનોરે, ફુલ્યો ફુટીને જાય;
ગુરૂ ચરણ પ્રતાપથી, નરભેરામ જશ ગાય. ૯

પદ ૮૪

રાજીયો.

જુઓને નીર ઝાકળ તણુરે, દેખે છે સઉ લોક;
પળ પછી કાંઇ ના મળે, એમ જોબન છે ફોક;
રામ રટોને કોઇ રંગમાં. ટેક.
નીવ્રતી રાણી એમ બોલીયાંરે, મને નાથની છે ભાળ;
કહ્યું કરો તમે કંથજી, ફરી નહી આવે તાલ. ૧
નાટક વીશ્નુએ રચ્યું જ્યારનુંરે, ચીતર્યા ચૌદ માળ;
અથડાયો છે જીવ ત્યારનો, વેઠયા કોટીક કાળ. ૨
સતીતણું કહ્યું સાંભળીરે, લાગ્યો રામનો રંગ;
દશકો નીવ્રતીનો વહી ગયો, પછી પ્રવૃતીનો સંગ. ૩
સંતાન થયાં નીવૃતીને, પ્રાણ પુરૂષનો સંગ;
ધર્મ સંતોષ વડા દીકરા, જેનો અદભુત રંગ. ૪
શાંતી સંતોષની નાર છેરે, દયા ધર્મને શરણ;
વીવેક વૈરાગ્ય વીચારજી, પુંછે વાળના છે ત્રણ. ૫
જ્ઞાન વહુ છે વૈરાગનાંરે, ક્ષમા વીવેકની નાર;
અક્કલ વહુ છે વીચારનાં, એક સુરતી કુમાર. ૬
એ તો પરવાર નીવૃતીનોરે, સંકેતમાં કહેવાય;
ગુરૂ ચરણ પ્રતાપથી, નરભેરામ જશ ગાય. ૭

પદ ૮૫

રાજીયો.

પ્રવૃતી રાણી પછે બોલીયાંરે, ન્હોય તમારા ઢંગ;
હશારત થશે તમ તણી, નવ કરો એનો સંગ.
રામ રટોને કોઇ રંગમાં. ટેક.
નવ કરો કહ્યું શોકયનુંરે, તમને દઉં છું શીખ;
જોગી કર્યાની આશા એહને, કંઇને મંગાવી ભીખ. ૧
અકભરશાહને એ મળીરે, કરી મુકયો ફકીર;
ટુકડા માગતો તેને કર્યો, ઉતાર્યું માપ નીર. ૨
વાણી મધુરી મુખ ઓચરીરે, દાખ્યું સ્વલ્પનું સુખ;
રળતાં ખપતાં દીન વહી ગયા,પછીવળી ગયું મુખ. ૩
શ્વેત કેશો ત્વચા લડબડીરે, આવ્યાં નેતરે બેતાળ;
દંતપુરી તો ઉજડ થઇ,આવ્યો ઢુકડો કાળ. ૪
લોભ પ્રવૃતીનો દીકરોરે, જેની લાલચ નાર;
ક્રોધની અરીષા કામની, ત્રષ્ણા એક કુમાર. ૫
જમને મારે ઝાડો થાયછેરે, આવ્યા આગળ કર્મ;
કોહો ચોખાળો બીજો કહે, કોઇ જાણે નહી મર્મ. ૬
જમને મારે આંસુડાં પડેરે, દેખી વહાલાને રોય;
ઝડ વાગીછે માંહે જમની, તે તો જાણે નહી કોય. ૭

સાથ પ્રવૃતીનો સહુ ગયોરે, આવી નીવૃતી નામ;
ગુરૂના ચર્ણ પ્રતાપથી રટો નરભા શ્રી રામ. ૮

પદ ૮૬

રાજીયો.

જીવ ગયે સુનું સઉ થયુંરે, કાયા નગ્ર સુનકાર;
દશ દરવાજા બંધ થયા, તુટયા શ્વાસના તાર;
રામ રટોને કોઇ રંગમાં. ટેક.

મુવા જીવને રોતુ નથીરે, રડે સ્વાર્થ સગાઇ;
પોતપોતાનું સર્વે રડે, પ્રગટ આપુંછું ગાઇ. ૧

રડે તરૂણી કેવું કહીરે, છુટા મુકીને કેશ;
ગયું મણીતળ માહરૂં, જાણીને બાળે વેશ. ૨

સાસરવેલી શુ કહી રડેરે, પુત્રો સુખ વહુ પેર;
હાવે અમો તો શું કરૂં, પરણ્યાએ કર્યો કેર. ૩

ઓથને માટે બંધવોરે, ભુજ લેલાટ લગાઇ;
રણમાં મુકયો મને એકલો, તને ઘટે નહી ભાઇ. ૪

માતપીતા કેવું રડેરે, પાળે ઘડપણ મારૂરે,
પુત્રી ભગની કેવું રડે, સાસરવાસાને સારૂ. ૫

પુત્ર માબાપને કેવું રડેરે, નથી દામ રતી રેખ;
દીવસ પાણી થશે શા વડે, નથી આરો રહયો એક. ૬

જમશે કે શહેશે ભુખનેરે, જડશે જમનો માર;
તેમાંનું કોય કહેતું નથી, માટે જુઠો પોકાર. ૭
સ્વાર્થે સર્વે રડેરે, વળી કાંઇ લોકાચાર;
જન નરભા રટો રામને, નહી તો ખોશો પેંજર. ૮

પદ ૮૭

રાજીયો.

કડીયા સુતાર સલાટનેરે, ઘણો દાખ્યો દામ,
ગગનમાં મહેલ ગાજી રહ્યા, રટયા નહી કદી રામ,
રામ રટોને કોઇ રંગમાં, ટેક.
મોહોલ કરાવ્યા મોકળારે, ભહુ બારીયોના ઠામ,
ઓચીંતા ઉઠીને ચાલીયા, નથી પોહોચી કાંઈ હામ. ૧
આવો હીંચોળોખાટ હીંચીએરે, રવી ઉગમતે ભાણ,
સુખ તમારાં સંભાળતાં, મને વાગે છે બાણ. ૨
બચકે બનાતો બાધી રહીરે, ઘણો ઓઢયાનો પ્રેમ,
ઘડયો તેની ભાગી નથી, રહી એમની એમ. ૩
શાલો લીધી છે મોઘા મુલનીરે, લીલા પીળા છે રંગ,
ઓઢી પહેરી નથી નીસર્યો, નથી અડકાડી અંગ. ૪
સ્વામી તમે છો ભુખાળવારે, જાણું તમારી વાત,
વહાણું વાયાની વેળા માગતા, દુધ સાકરને ભાત, ૫

ચાર દીવસ જતા જાતરારે, ખાવા રાખતા સાથ;
લાંબે પંથ તમે ચાલીયા, કાંઇએ બાંધ્યું નહી સાથ. ૬
ધન ધરતીમાં ધાડયાં રહયાંરે, સાથે લીધું ન કાંય;
તે ધનને કયારે કાઢશો, તમે ત્યાંહાં અમે આંહ્ય. ૭
તડકે તમે નથી નીસર્યારે, ઘણું કોમળ મુખ;
સાણસીએ જમ ા ચુંટશે. કેમ વેઠશો દુખ. ૮
ચાર વહુઓને ચાર દીકરારે, નામે ચરણમાં શીશ;
શા માટે મુખ નથી બોલતા, એવડી શી છે રીસ, ૯
ઓચીંતા ઉઠીને ચાલીયારે, તેનો શો કહું વીવેક;
બીડી આપુ મારા હાથની, લેતા જાઓને એક. ૧૦
જોત જોતામાં ચાલી ગયારે, કંઇ બાપના બાપ;
જીવની સાથે એ સંચરે, એક પુન્યને પાપ. ૧૧
ગુરૂ છોટાલાલ પ્રતાપથીરે, જાગી નરભા તું જોય;
લેણ દેણ આવી મળ્યું, નથી કેનું હવે કોય. ૧૨

પદ ૮૮

(નાથ કેસે ગજકો બંધ છોડાયો)—એ રાગ.
નાથ તમે જાનત હો સબ ઘટકી,
મીરાં ભક્તી કરે પરગટકી;
નાથ તમે જાનત હો સબ૦ ટેક.
ધ્યાન ધરી મીરાં ફેર સમર લો,

સેવા કરે રઘુવરકી;
સાલીંગરામકુ તુલસી ચડાવત,
ભાલા તીલક બીચ ટપકી. નાથ તમે૦ ૧
કૃશ્ણ મંદીરમાં મીરાબાઇ નાચત,
તાલ મરદંગ વાગે ચુટકી;
રૂમઝુમ પાયે ઘુઘર બાજત,
લાજ ખોલો ઘુઘટકી. નાથ તમે૦ ૨
વીખના પ્યાલા રાણાજીએ ભેજ્યા,
સાધુ સંગાથે મીરા અટકી;
કરી ચરણામ્રત પી ગયાં મીરાં,
વીશ બની અમરતકી. નાથ તમે૦ ૩
ઘરકી નીકળી ચલીરે કેદારે,
શીરપર ગાગર મટુકી;
બાઇ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધર નાગર,
જેસી દોરી ખેલત નટકી. નાથ તમે૦ ૪

પદ ૮૯
રણછોડજીની તથા.

સખી પડવે પુરણ બ્રહ્મ, જે કોઈ જાણેરે;
રૂડા રણછોડજીનો ધર્મ, વેદ વખાણેરે.
સખી બીજે બોડાણોજી બોલ બોલ્યા એવારે

રાખશો રહેશે તોલ, ઉપજે એવારે.
સખી ત્રીજે તે તુલસીનાં વન પ્રભુજીને પ્યારાં રે;
હાથમાં વાવે હરીના જન, શોભે સારારે
સખી ચોથે ચાલ્યા જાય, વસમી વાટરે
રૂદીયામાં રણછોડરાય, મળવા માટેરે.
સખી પાંચમે પળીયા પંથ, તડકા તનમાં રે;
સેવા કરે હરીના જન, મારા મનમાં.
સખી છઠે છાપાં અંગ, ધણીનાં ધરીયાંરે;
રાખે રૂદીયા સાથે રંગ, હવે મન હરીયાં રે.
સખી સાતમે સુંદર સ્યામ, મોહન મળીયારે;
હું તો આવીશ તમારે ગામ, ફેરા ફરીયાં રે.
સખી આઠમે જોડી વહેલ, બળવંત બેઠારે;
ધુરવ દેશમાં કરી મહેર, પંથમાં પેઠારે.
સખી નોમે નમવા જાય, આણી રાખેરે;
સેવક સુતા સાંગીમાંય, હરિ રથ હાંકેરે.
સખી દશમે આવ્યા ડાકોર, હરજી રસીયારે;
તે ઠેકાણે ઠાકોર, વ્હાલો મારો વસીયારે.
સખી એકાદશીના દન, ગુગળી ઘેરયારે;
મધરાતે આવ્યા મહારાજ' હેરણ હેરયારે.
સખી બારશે બાંધ્યા છે બંધ, સેવકથી છાનારે;

સોનું તો સવા વાલ પુંજીમાં પામ્યારે.
સખી તેરસે ગુગળી ઘેર, પાછા ફરીઆરે;
મધરાતે આવ્યા મહારાજ, કારજ સરીયાંરે.
સખી ચઉદશે ચરણામ્રત પ્રેમે પીધારે;
હરી કઠણ થયા નંદલાલ સંદેશા ન કીધારે.
સખી પુનમે પુંજા થાય, શોભા સારીરે;
દરશન કરવાને જાય, નર નારીરે.
સખી પંદર તથો સાત વાર, જે કોઇ ગાશેરે;
તેને મળશે દવારકાનો નાથ, વૈકુંઠ જાશેરે.

પદ ૯૦

જે રણછોડરાયા જે રણછોડરાયા.
આરતીકીજે મહારાજાની,લોપે નવ માયા. જે૦ ટેક. ૧
મોર મુગટ શીરછત્રબીરાજે,મણીમાણેકચળજાને મણી;
પુષ્પ મુગતાના તોરા, ચરણ સુધી લટકે. જે૦
પાઘ કસુંબીઝીણાંસરબધ, છોગાં બહુ ધરીયાં; (૨)
તીલક લીલાટ હીરા માણેક, મોતી બહુ ભરીયાં. જે૦
કેસરીઆડ મકરાકતકુંડળ,દધી સુત બેઉ જડીયાં (૨)
એક કટાક્ષે ભ્રકુટા કેરા ત્રણ ભોવન ઘડીયાં. જે૦
અમુલ વરની આંખલડી, ધર્યું ચીબુક ગાલે. (૨)

મુખારવિંદતણી શી શોભા, કેસરીછે ભાળે. જે૦ ૫
અમુલ્ય હીરા હોઠ બીરાજે, કોટી રવી ચળકે; (૨)
કૌસ્તુભમણી કંઠમાં ઓપે, માળા બહુ લળકે. જે૦ ૬
અનેક આભુષણ રત્ન હીમનાં, પુષ્પની માળા; (૨)
તુલસી હાર ચડાવે પ્રભુને,તે જન બહુ વાલા. જે૦ ૭
જરકસી જામો અંગે સોહે વિવિધ બહુ ભાતે; (૨)
ઇંદ્રાદીક બ્રહ્માદીક સર્વે, સ્તુતી કરે ખાંતે. જે૦ ૮
ચતરૂભુજ પુરષોતમ પુરણ, અવીનાશી નામે; (૨)
શંખચક્રગદાપદ્મ બીરાજે, બેઉદક્ષણ વાજે. જે૦ ૯
કટી મેખલા પીતાંબર ઉપર, બાંધ્યા છે પટકે; (૨)
દીનાનાથ દીસેછે દયાળુ, અસુબબન્યો લટકે. જે૦ ૧૦
ચરણકમળ આનંદસાગર, સેવક સુખકારી; (૨)
જે જન આવીનીરખે પ્રભુને,દુઃખ કાપે ભારી. જે૦૧૧
છડી વાંસળી નેપુર ઓપે, નટવરને વેશે; (૨)
ગોપ થઇ ગાયો ચારી, ગોપી રમ્યા રાસે. જે૦ ૧૨
જે પ્રભુ આપ અનાથનો નાથ તે ડંકપુરવાશી. (૨)
ડ.કોર નાથ થઇને બેઠા, પોતે અવિનાશી. જે૦ ૧૩
આઠે શીખર ગોડીવર ઉપર, ચોઘડીયાં વાગે; (૨)
નોબત શબ્દ સુણે જે પ્રાણી, દુખ તેના ભાગે.જે૦૧૪

દર્શન દીનાનાથ દયાળુનાં, જે આવી કરશે; (૨)
કોટી જન્મનાં પુરણ પ્રાયશ્ચિત, તે પળ હરશે, જે૦૧૫
આરતી એ પુરૂષોતમ કેરી, પ્રેમ ધરી ગાશે;
જે કોઇ પ્રેમ ધરી ગાશે;
સુખ સંપત પામી તે પ્રાણી, વૈકુંઠે જાશે. જે૦૧૬

કબીરનું ભજન ૯૧

અબધુત એસા ગ્યાન બીચારી,
વામે કોણ પુરૂષ કોણ નારી. અબ.
બ્રાહ્મણકે ઘેર નાતી ધોતી, જોગનકે ઘેર ચેલી,
કલમા પઢકર હુઇરે તરકડી,તો આપેઆપ એકેલી.અ.
નહી પરણેલી હુ તો નહી કુંવારી,પુત્ર જણુ જણુ હારી;
કાળીમુંડીકા કોઇ ને છોડયા,તો હજુએ બાળકુમારી.અ.
સસરો મારો બાળો ભોળો, ને સાસુ બાળકુમારી;
પરણ્યોહમારો પારણીયે ઝુલે,તો મરે ઝુલાવનહારી.અ.
બ્રહ્મા વિષ્ણુ શંકર દેવા, તોવે તીનકી મેં જાઇ;
એ તીનુંકે ઘેર ધણીઆણી તો, વેનકું ગોદ ખોલાઇ.
નહિ જાવું સાવરાએ નહી જાઉ પીયરીયે,
સ્વામીકી સેજ સમાઇ;
કહેત કબીરા સુનોભાઈ સાધુ,જોતમેજોત મીલાઇ.અ.

ભજન ૯૨

લે માળારે લે માળા, તું તો મોહનવરની લે માળા. ૧
નીરખે લે નટવર ન્યારા.
હરીહીરો તારા હાથ જો આવે,તો તુટેત્રીકુટીતાળા.તું તો ૨
આ જુઠી બાજીનું જોર ન કીજે.
તારા છોડ મમત મોટા ચાળા. તું તો. ૩
જઠરામાંજાળવીઓતુંને, ભુલી ભવભરતોમોટીફાળા;તું
કાયા તોરિ કામ ન આવે; પુકે જલે જેમ અંગારા.તું. ૫
છોટો કહે છતમાં રૂવ છાકો,તો સેજતરશો ભવપાર. તુ. ૬

ભજન ૯૩

વારૂ મારા વીરારે, ન કરીયે સંગ નીચનોરેજી. ટેક.
નીચપણું નિશ્ચે નરકે લઇ જાય. વારૂ મારા.
આકડીઆનાં દુધરે અતી હે ઉજળારેજી,
તે પીધે તરત મ્રત્યુ થાય. વારૂ મારા.
દુધડીયાં મંગાવોરે. ગવરિ ગાયનાંરેજી;
સાકર ભેળે સ્વાદ અતી ઘણો થાય. વારૂ મારા.
બાવળીઓ કંટાળોરે, અતી અળખામણોરેજી;
તેને સંગે અંગને વસ્ત્ર ઉજડાય. વારૂ મારા.

ચાંબલીયાની છાંયારે, અતી રળીયામળીરેજી;
તેને સેવે ફળની પ્રાપ્તિ થાય. વારૂ મારા.
ગુરૂના પ્રતાપેરે, જેઠીરામ બોલીઆરેજી;
દેજો અમને સંત ચરણુમાં એ વાસ. વારૂ મારા.

ભજન ૯૪.

રાગ ધોળ.

ગરૂડ ચઢી આવજો ગીરધારિ,
લજ્જા મારિ રાખજોરે મોરારિ;
પ્રથમ પુજીએ શ્રી ગુરૂરાય.
શ્રી કૃષ્ણને લાગું પાય;
ગુણ ગાવાથી ઇચ્છા થાય. ગરૂડ ચડી૦ ૧
પ્રથમ પુજીએ શ્રી ગુરૂરાય,
સારદા કરજો મારી સહાય;
પદ પુંજીને પાવન થાય. ગરૂડ ચડી૦ ૨
માતા આપો અવિચળ વાણી,
એમ ઇચ્છા રાખજો તમારિ;
દાસ થાય અવિચળકારી. ગરૂડ ચડી૦ ૩

ધન ધન કુંતાજીરે માય,
જેણે સેવ્યા વ શંકર રાય;
પાંચ દેવે લીધો અવતાર ગરૂડ ચડી૦ ૪

પાંચે પુત્ર તો પાંડવ જાણો,
છઠ્ઠાં દ્રૌપદીને વખાણો;
એમાં સંદેહ કશો નવ આણો. ગરૂડ ચડી૦ ૫

રાજા ધર્મ તો ધર્મ ધ્યાન,
રૂડા અર્જુનના મન વિશ્રામ;
તેમાં ભીમક મહાબળવાન. ગરૂડ ચડી૦ ૬

રત્નવંતાની કુંવરીરે આવે;
સાથે જોશી સહેદેવને લાવે,
પાંચે પુત્ર પાંડુના કહાવે. ગરૂડ ચડી૦ ૭

હસ્તિનાપુરમાં ઓળો રે પડી,
માંડી બાજી તે પાસા ઢાળી;
પેહેલે પાસે તે હસ્તિનાપુર હારી.ગરડ ચડી.૮

બીજે પાસે તે ગરથ ભંડાર,
ત્રીજે ઉગરવા નથી આર;
એમ સાહ્ય છે વારંવાર. ગરૂડ ચડી૦ ૯

ચોથે પાસે ચતુરાઇ સારી,
પાંડવ હાર્યા છે દ્રૌપદી નારી;
સામો દુર્યોધન અહંકારી. ગરૂડ ચડી૦ ૧૦

ત્યાં તો શોભા ભરાઇ છે સારી,
બોલ્યો દુરીયોધન અહંકારી;
તેડી લાવો તે દ્રૌપદી નારી. ગરૂડ ચડી૦ ૧૧

સતી ભરીસભામાં આવ્યાં,
સભા દેખીને મન લજવાયાં;
દુષ્ટે હસીનેરે બોલાવ્યાં. ગરૂડ ચડી૦ ૧૨

સતી રમ્યા તમારારે સ્વામી,
હાર્યા રાજપાટ સતી ગામ;
આવી માંડો ઘર આ ઠામ. ગરૂડ ચડી૦ ૧૩

સતી આવી બેસોનેરે ખોળે,
એવાં વચન દુર્યોધન બોલે;
તોયે સતીનાં મનના ડોલે; ગરૂડ ચડી૦ ૧૪
ખોળે બેસશે ગદા ભીમ કેરી,
તને કાળે લીધો ઘેરી;
તું તો જાદવ કુળનો વેરી. ગરૂડ ચડી૦ ૧૫

તને લાગ્યું સતીનું રે પાપ,
ખોળે બેઠા તે સોક સંતાપ. ગરૂડ ચડી૦ ૧૬
દુર પંથ છે દ્વારકાં ગામ,
ત્યાં તો પોઢયા છે શ્રી ભગવાન;
જોગી જોઇ ધાયા ઘનશ્યામ. ગરૂડ ચડી૦ ૧૭
એમણે ગરૂડ શણુગાર્યો તતકાળ,
ચીર નવસેંનવાણું આણ્યાં;
આવી પુર્યાં છે શ્રી ભગવાન. ગરૂડ ચડી૦૧૮

પદ ૯૫

શ્રી રામચંદ્રજીના ધ્યાનની સ્તુતી.

શ્રી રામચંદ્ર કૃપાળુ ભજ મન હરણ ભવ ભય દારૂણં,
નવ કંજ લોચન કજ મુખકર કંજ પદ કંજારૂણં.
કંદર્પ અગણિત અમિતછબી નવનીલ નીરજ સુદીરં;
પટ પીત માનહુ તડિત રૂચીસુચી નૌમી જનકસુતાવ.
[illegible]ર મુકુટ કુંડલ તીલક ચારૂ ઉદાર અંગ વિભુષણં,
અજાનુ ભુજ શર ચાપ ધર સંગ્રામ જીતખર દુષણં.
ભજ દીનબંધુ દીનેશ દાનવ દલન દુષ્ટ નિકંદનં,
રઘુનંદ આનંદ કંદ કૌશલ્યચંદ દશરથ નંદનં.

ઇતી વદત તુલસીદાસ શંકર શેષ મુની મનરંજનં.
મમ રદયે કંજ નિવાસ કરૂં કામાદિ ખળદળ ગંજનં.

મંગળા આરતી ૧ લી.

રસભીના રાય રણછોડ, વસો મારી રૂદીયામાં,
સુખસાગર શ્રી રણછોડ, વસો મારી રૂદીયામાં;
પ્રાતઃસમે પ્રભુના મુખ નીરખી,આનંદ ઉર ન સમાયરે;
સુરીનર મુનીવર વેદ વખાણે,નારદસારદ ગાય વસો.
કોટીવદન છબી મુખપર વારી,અકલીત રૂપ અપારરે;
મંગળ રૂપ મનોહર દીસે,સેવક સુખ ભંડાર. વસો.
તાલ મ્રદંગ વીણા રસ વાગે,મુખ મોરલી વનચોરરે;
પ્રેમ કરીને પીધા રસ બંધુ,ગોપી ચંદ્ર કીશોર. વસો.
કંચન થાળ કપુર ભરી માંહી, પાંચે જોત પ્રકાશરે;
આરતી ઉતારૂમારાઅલબેલાની,રાધા રમણવીલાસ.વ.
અશ્ટે સીદ્ધી આગળ ઉભી, મુખથી રહી કરજોડરે;
પ્રાણજીવન પરસોતમ સ્વામી,રાજ કરો રણછોર.વસો.

